

Četvrtak, 20. novembar 2008.

Svedok Reynaud Theunens

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 14.20 h

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA ORIE: Dobar dan svima. Gospođo sekretarko, molim vas da najavite predmet.

sekretar: Dobar dan, časni Sude. Dobar dan svima u sudnici. Ovo je predmet *IT-06-90-T Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospođo sekretarko. Obavešten sam da bi stranke htele da pokrenu pitanje o obelodanjivanju dokumenta. Prilika za to će biti data kasnije u toku dana. Svedok je... u stvari, da li je ova stvar hitna?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mislim da mi nismo ni upoznati sa tim šta je problem, časni Sude.

SUDIJA ORIE: U redu. Onda sam ja možda pogrešno obavešten. Gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Da. Mi bismo hteli... u stvari, gospodin Russo je ovde samo tokom prve sednice, i nažalost neće biti tu nakon 18.00 časova. Mi bismo da postavimo pitanje koje je juče pokrenuto kada ste prihvatili ponudu gospodina Theunensa da dostavi svoj izveštaj veštaka, što je uzrokovao *e-mail* koji je Odbrana poslala jutros. Samo bih hteo da razjasnim nekoliko stvari koje su vezane za to.

SUDIJA ORIE: Da. Pa, gospodin Theunens je sada ovde. Ne, predlažem da, ako je gospodin Russo dostupan samo tokom prve sednice da... Koliko vremena vam treba? Tri minuta ili pet minuta?

TUŽILAC WAESPI: Ne bih da odgovorim na to pitanje. Ali možemo da to uradimo na početku drugog zasedanja, ako vam to odgovara?

SUDIJA ORIE: Da. Onda barem mi... Pre svega, ne znam koliko bi bilo prikladno za gospodina Theunensa da bude svedok... o tome o čemu raspravljamo - na temu obelodanjivanja dokumenata, koja je očigledno pokrenuta vašim ljubaznim gestom juče, gospodine Theunens, da nam obezbedite ranije verzije vašeg izveštaja. Onda ćemo to uraditi na početku druge sednice.

Ali ovo nije način da – razlog zbog koga ostavljam proceduralne teme za kraj sednice je taj što ste onda ograničeni vremenom. Ista ograničenja važe ako pokrenete neko pitanje na početku druge sednice.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Onda, gospodine Waespi, možete li nam dati neke naznake koliko ćete se baviti temom koju ste započeli, kao što vam je Pretresno veće reklo da uradite? To je pitanje stručnosti, raspon stručnosti, i druga stvar je bila metodologija izrade izveštaja.

TUŽILAC WAESPI: Mislim verovatno narednih pola sata, rekao bih.

SUDIJA ORIE: Još pola sata. Nakon toga ćemo dati priliku Odbrani da se pozabavi time pre nego što pređemo na suštinu izveštaja. Gospodine Waespi, molim vas nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući.

svedok: Reynaud Theunens

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC WAESPI - NASTAVAK

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Dobar dan, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Dobar dan, časni Sude, gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Pre nego što pređemo na detalje o vašoj metodologiji rada, hteo bih da na neki način završimo vaš CV, mi zapravo nismo ni pogledali vaš CV i nismo ga ponudili na usvajanje u spis.

TUŽILAC WAESPI: Ako možemo da dobijemo dokument broj 6100 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Vama je, očigledno, poznat vaš CV. Da li biste želeli nešto da dodate ili da razjasnite u vezi sa CV-em koji ćete uskoro videti na ekranu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, to je CV koji je priložen uz izveštaj koji sam poslao decembra 2007. godine. Samo mali dodatak, kao što sam juče spomenuo. U međuvremenu sam svedočio na suđenju Vojislavu Šešelju; to je bilo u februaru 2007. godine. I svedočio sam na osnovu izveštaja veštaka koji je naslovljen sa *Uloga SRS/SJP volontera u sukobu u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini*. I kao što smo rekli juče, 12. septembra – izvinjavam

se, 13. septembra, govorio sam na konferenciji u Oslu o upotrebi – o ulozi vojne ekspertize u podizanju krivičnih prijava. I gospodin Cayley je prisustvovao toj konferenciji.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine predsedavajući, ako mogu da ponudim na usvajanje u spis, molim.

SUDIJA ORIE: Gospodo sekretarko? Vidim da nema prigovora. Gospodo sekretarko?

sekretarka: Časni Sude, ovo postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1112.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1112 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Mnogo vam hvala, gospodine predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Poslednji osvrt na period kada ste bili deo belgijskog Ministarstva odbrane. Da li ste stekli znanje o specijalnoj policiji koja je bila raspoređena u... u Hrvatskoj, dok ste vi bili deo belgijskog ministarstva odbrane?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako, časni Sude. Mi smo razmatrali aktivnosti, i koristio sam taj termin u veoma opštem smislu, specijalne policije zajedno sa aktivnostima gardijske brigade i takođe jedinicom koja je bila poznata kao 1. garda ili Predsednička garda, kao glavni indikator za moguće namere hrvatskih vojnih snaga u vezi sa UNPA [zaštićene zone UN].

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens. Hajde da sad pređemo malo detaljnije na metodologiju vašeg rada. Juče ste opisali izvore informacija na koje ste se oslanjali, kojima ste imali pristup. Možete li nam reći, i znam da ste to opisali u detalje u vašem prethodnom svedočenju veštaka, ali vas molim da nas opet sprovedete kroz proces izrade, kako ste transformisali te izvore informacija u vaš izveštaj?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, metodologija koju sam koristio je opšte poznata kao obaveštajni ciklus. Obaveštajni ciklus pokriva četiri faze. Prva je - uputstva; onda je sakupljanje; treća je obrada; i poslednja je distribucija. To su takozvane *diskretne faze*, odnosno, one se istovremeno događaju i međusobno utiču jedna na drugu. I ako želite, mogu detaljnije da govorim o ovim fazama?

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da, molim. I molim vas naglasite kada počnete da govorite o uputstvima, i onda nam recite kada govorite o skupljanju i obradi i na kraju, distribuciji, kako bismo videli korake svakog od ova četiri naslova. Hajde da počnemo sa uputstvima, konkretno u ovom predmetu.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, u ovom predmetu, uputstva su se sastojala od lista koje sam primio i o kojima smo juče pričali, odnosno, o 10 tačaka i kasnije 17 tačaka –

lista od 17 tačaka, na koju sam odgovorio sa predloženim nacrtom strukture ili sadržajem. Jednom kad je ovaj nacrt strukture odobrio gospodin Tieger, koristio sam tu strukturu kako bih fokusirao moje snage, i to se podrazumeva pod uputstvom. U fazi sakupljanja, kao što i sama reč kaže, počeo sam sa prikupljanjem informacija. Spomenuli smo juče, na primer, kakva sam dokumenta gledao, pri čemu je ovo sakupljanje očigledno bilo usmereno uputstvima, odnosno, konkretnom informacijom koju sam tražio na osnovu nacrta strukture. U fazi obrade, informacija je transformisana u obaveštenje. U fazi obrade, pod tim se podrazumeva izvođenje pet koraka. Pre svega, prikupljene informacije bi bile pregledane, što znači da bi bile organizovane po timu ili po temi, elektronski i u kopijama, i tako dalje. Drugo, a to je – drugi korak, a to je veoma važan korak u ovom kontekstu, jeste proces procene. Tokom procene u fazi obrade, informacija bi bila procenjena iz dva aspekta. Pre svega, pouzdanost izvora; drugo, verodostojnost informacije. Pouzdan izvor može da da informaciju slabe verodostojnosti, i obrnuto. Opet, ako želite još detalja, mogu detaljnije da objasnim šta sam mislio. U principu, pouzdanost znači – pouzdanost se odnosi na vezu između izvora i informacije, kakva je reputacija izvora, da li izvor ima neki konkretan interes u vezi sa informacijom, i tako dalje. Verodostojnost informacije je povezana sa... pa, da li je informacija potkrepljena nekim drugim izvorima, da li se informacija slaže sa onim što već znamo. Jer mi nikada ne krećemo od nule. U narednom koraku faze obrade, informacija se analizira, što znači da ćemo pregledati novodobijenu informaciju kako bismo identifikovali relevantne činjenice za kasnije tumačenje. Na osnovu doktrine, analizu prati integracija, što znači da – u stvari, integraciju je teško odvojiti od analize, jer se manje više mentalno dešava u isto vreme. Informacija bi bila organizovana po obrascima, ali to je mentalni proces. Nakon analize i integracije, onda bismo tumačili informaciju, kako bismo odredili značaj koji informacija ima u poređenju sa onim što već znamo. To je ono što pokriva fazu obrade. Poslednja faza, faza distribucije, u suštini, to je izveštaj, odnosno, analizirana informacija koja je postala podatak, zbog mentalnog procesa koji sam upravo opisao, biće predstavljena u smislu da je, na osnovu doktrine, blagovremena i odgovarajuća. Da zaključim, ovaj obaveštajni ciklus je nešto što sam prvo – prvo naučio na Vojnoj akademiji. Koristi se u većini oružanih snaga i većini obaveštajnih službi, iako sam shvatio, da na primer, u Sjedinjenim Državama postoji mala razlika u identifikaciji različitih koraka, kao i krivični analitičari, postoji malo razlikovanje u davanju naziva različitih koraka i faza, ali – ali se na kraju svede na isti proces, koji, kao što sam spomenuo, naročito što se tiče obrade, to je jedan mentalni proces, koji je očigledno određen obukom, obrazovanjem i iskustvom analitičara.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens. Sada ste spomenuli da ste koristili metodologiju obaveštajnog ciklusa. Iz vašeg iskustva kao veštaka u drugim predmetima, u spremanju nacrta, u svedočenju, da li vidite neku razliku u analizama koje daje analitičar i koje daje veštak?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, tradicionalno, obaveštajni analitičar predviđa događaje, odnosno, on ili ona gleda određene događaje koji su se dogodili, i onda pravi predviđanje, kako bi odredio šta bi moglo da se desi u budućnosti. Ovde je uloga skoro suprotna.

Ovde je analiza, ili obaveštajni ciklus, korišćen kako bi se objasnili određeni događaji ili da bi se opisali. Kao zaključak, rekao bih da se u tradicionalnoj obaveštajnoj analizi radi o predviđanju, dok je moja uloga ovde, kao i kolega analitičara, krivičnih analitičara ili vojnih analitičara u Tužilaštvu, u opisivanju ili objašnjavanju. Ali po mom mišljenju, primenjuje se isti mentalni proces.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Dozvolite da se nadovežem sa par konkretnih situacija ili primera. Kako ste određivali relevantnost dokumenata koji bi ušli u izveštaj, i koji ste kriterijum koristili da odlučite da li da ih uključite ili ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, uporedio sam sa aktivnostima koje sam juče opisao, odnosno, sa profesionalnim aktivnostima kroz koje sam prošao pre nego što sam se priključio MKTJ. Smatrao sam da sam, naročito u ovom slučaju, ono što bih opisao kao veoma privilegovan situacijom, jer je postojao jako veliki broj onoga što bih ja nazvao materijal iz prve ruke, u materijalu koji mi je bio dostupan. Pod tim mislim da sam imao jedinstvenu privilegiju da budem u mogućnosti da pregledam dokumenta koja su pravile same organizacije koje su sprovodile aktivnosti, odnosno, jedinice podređene splitskom vojnom okrugu, naredbe potpisane od strane, na primer, generala Gotovine, ili na primer, generala Čermaka ili Markača, što je zaista retkost u tradicionalnoj obaveštajnoj službi, jer retko postoje originalna dokumenta, i uglavnom se radi sa izvorima koji su iz druge, pa čak i treće ili četvrte ruke. Tako da, činjenica da sam imao izvore iz prve ruke, odnosno, originalne vojne dokumente, je naravno bilo veoma interesantno sa stanovišta pouzdanosti izvora. Što se tiče verodostojnosti informacija, zbog obima, jer neki događaji su bili pokriveni ne samo sa jednim dokumentom već ponekad i sa 10, 15 dokumenata ili čak i više, i dokumente su obezbeđivali – davali ili obezbeđivali izvori drugačijeg porekla, na primer, jedan je mogao da ima izveštaj OG (operativne grupe) komandi splitskog vojnog okruga o određenom događaju, dok je istovremeno postojao izveštaj oficira za obaveštajnu službu i bezbednost, SIS-a, o istom događaju ili čak izveštaj načelnika odeljenja za političke poslove, opet, govore o istom događaju, ali iz različitog ugla. To je, ako mogu tako da se izrazim, skoro neverovatan luksuz za analitičara kako bi uradio svoj posao.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da li ste se ikada sreli sa situacijom gde su vam dokumenti davali kontradiktorne informacije, ili vam nisu omogućavali da donesete jasan zaključak?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako, časni Sude, i to je vidljivo u drugom delu izveštaja, kada sam govorio o odnosima, profesionalnim odnosima između komandanta splitskog vojnog okruga - generala Gotovine, i komandanta kninskog garnizona za vreme i nakon operacije *Oluja* - generala Čermaka. Dokumenti, ono što bih ja nazvao *de facto* dokumentima, odnosno, dokumenti koji govore o situaciji u Kninu u avgustu 1995. godine, nisu mi omogućavali da izvučem jasan zaključak o podređenosti između, ili podređenosti Čermaka Gotovini, kao što je propisano u dokumentima o doktrini komande garnizona, koja sam pregledao za prvi deo izveštaja. I pokušao sam da izvedem zaključak koji sam mogao da donesem o situaciji koju sam –

gde sam video da situacija nije tako jasna, kao što bi se očekivalo na osnovu doktrine. Pokušao sam da je opišem kao takvu u drugom delu izveštaja.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Tokom vašeg rada, da li ste razvili ili formirali neke stavove o autentičnosti dokumenata, ili određenih kategorija tih dokumenata?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako, časni Sude. Očigledno da nisam u situaciji da vršim neke forenzičke provere, jer sam – mislim, nemam pozadinu, a i imao sam samo kopije na raspolaganju da ih pogledam. Ali opet, primenjujući metodologiju koju sam objasnio, zbog činjenice da su različiti izvori govorili o istom događaju na sličan način, ne samo tokom istog vremenskog perioda, već je nekada bilo, kao, dosta izveštaja kasnijeg datuma, ali opet opisuju isti događaj na sličan način, a ta činjenica je bitna sa stanovišta potkrepljivanja informacija. Takođe, bitan momenat je da vojni dokumenti imaju brojeve, i, na primer, kancelarija Tužilaštva ima operativne registre, registre ovih dokumenata gde se, kao što je slučaj sa vojskama sa kojima sam upoznat, da dokument kada se prima – on se zabeleži kao dolazna pošta, a kada se šalje, obeležen je kao odlazna pošta. Mogao bih da uporedim to – svakako, brojeve koje sam mogao da nađem na dokumentu, koji su takođe dostupni u tim registrima dolazne i odlazne pošte. Dakle, to su neki od kriterijuma koje sam mogao da primenjujem, kako bih proverio autentičnost dokumenata kojima sam imao pristup.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Mislim da ste nam već juče rekli da niste bili deo istrage u predmetu Gotovina. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: I niste prisustvovali razgovorima sa svedocima u predmetu Gotovina?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI: Sada da završim, gospodine Predsedavajući, časni Sude, prešao bih na sam izveštaj i na to da svedok identifikuje strukturu. Ako možemo da dobijemo dokument broj 6098 po Pravilu 65 ter, molim, a to je izveštaj, prvi deo izveštaja.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Sada ćemo videti, i mislim da smo upoznati sa tim, da sadrži naslovnu stranu, zatim narednih 14 strana je sadržaj. U elektronskom sistemu sudnice, to je na stranama od 2 do 14. Možete li da nam objasnite strukturu koristeći sadržaj, što je kraće moguće? Mi svi možemo da ga pročitamo u sebi.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, izveštaj ima, u principu, dva dela. Prvi deo je, ono što bih ja nazvao *de jure* deo, i namera je bila da se objasne osnovne doktrine koje su postojale unutar hrvatskih oružanih snaga u vreme događaja, pokrivajući aspekte kao što su struktura, rukovođenje i komandovanje unutar – izvinjavam se, rukovođenje i komandovanje nad oružanim snagama, odnosno, civilna komanda. Rukovođenje i komandovanje unutar oružanih

snaga, planiranje i organizovanje borbenih operacija, kao i o vojnoj disciplini i vojnim zakonima. U drugom delu izveštaja...

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ako možemo da se zaustavimo ovde na trenutak. Pre nego što pređemo na drugi deo, u elektronskom sistemu sudnice na stranama od 15 do 17, u ovom dokumentu, to je prvi deo, vidimo deo koji se zove *opseg*. Možete li da objasnite svrhu – o čemu je ovih nekoliko strana?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, opseg objašnjava sveobuhvatnu strukturu izveštaja. U principu, objašnjava ovo što sam upravo spomenuo o prvom delu izveštaja, i ono što sam hteo da spomenem u drugom delu izveštaja, i takođe sam kratko spomenuo u pogledu izvora – mislim, kategorije izvora koje sam koristio za izveštaj.

TUŽILAC WAESPI: Ako možemo da pređemo na sledeću stranu u elektronskom sistemu sudnice, jer se tamo nalazi deo o opsegu vašeg izveštaja.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ako možemo da pređemo na sledeći deo. To je u elektronskom sistemu sudnice na stranama od 18 do 41. Ovo se zove glavni sažetak, i sada vidimo prvu stranu. Možete li da objasnite svrhu ovog glavnog sažetka, i u kakvoj je vezi sa glavnim delom vašeg izveštaja?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, glavni sažetak ima dva cilja. Pre svega, da rezimira glavne aspekte ovog izveštaja, i očigledno, iz toga sledi drugi cilj, koji je da se predstave zaključci koje sam izveo iz pregledanog materijala. Pod zaključcima podrazumevam vojne zaključke, odnosno, koji je značaj različitih dokumenata koje sam pregledao i šta oni znače sa vojne tačke gledišta. I kao što ste možda primetili, pokušao sam za svaki – i svaki deo izveštaja počinje sa sažetkom, i – koji naglašava najbitnije aspekte tog dela, gde onda glavni sažetak rezimira sažetke pojedinačnih delova.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Ne znam, gospodine predsedavajući, da li želite da označite za identifikaciju prvi deo izveštaja, ili treba samo da pređem na sledeći dokument po Pravilu 65 ter, a to je drugi deo izveštaja?

SUDIJA ORIE: Da. Do sada je izveštaj bio podnesen u celini. Vi sada želite da podelite na dva različita...

TUŽILAC WAESPI: Nije nužno. Glavno pitanje je da li da ga ostavimo kako jeste po Pravilu 65 ter, ili bi trebalo da ga obeležimo sa identifikacijskim brojem, i onda oba dela mogu da budu pod jednim brojem?

SUDIJA ORIE: Ja u stvari mislim da bi bilo bolje da se obeleži za identifikaciju, ako ništa drugo, onda da bismo imali pristup u elektronskom sistemu sudnice. Sudije nemaju pristup brojevima po Pravilu 65 ter. I s obzirom da smo ograničeni u broju dokaza koji nam se prikazuju na ekranu, više bih voleo da imamo ceo izveštaj pod jednim dokaznim brojem.

TUŽILAC WAESPI: Da. Drugi deo bi bio dokument broj 6099 po Pravilu 65 ter. Ako možemo da dobijemo to.

SUDIJA ORIE: Da. I onda ću vas zamoliti sledeće, gospodine Waespi: ranije ste tražili da CV bude usvojen u spis. Sada sam primetio da CV nije spomenut u podnesku tokom kojeg je izveštaj bio dat na uvrštavanje u spis. Niti je spomenut u sadržaju izveštaja, ali jeste deo podneska. Ako pogledamo brojeve stranica, data je numeracija strana u registru, kako bismo znali šta je zavedeno. I onda vidim da je dvostrani CV, istovremeno, mislim, kao onaj što smo mi usvojili, da se pojavljuje na stranama 3899 i 3900. Poslednja strana je prva strana biografije. I to je isti ERN broj koji je usvojen pre nekog vremena. Sada, da li je on odvojen ili je isto deo izveštja? Bio je deo podneska u kome je usvojen izveštaj.

TUŽILAC WAESPI: Da. Mislim da je važno, i razumeo sam da je vaša odluka, mislim od 18. decembra, govorila o kvalifikaciji veštaka na osnovu njegovog CV-a. Tako da jeste deo izveštaja, ali mi možemo...

SUDIJA ORIE: Ako je deo izveštaja, možemo da poništimo broj koji je dat samom CV-u, i onda bismo imali izveštaj veštaka kao što je dostavljen – kada je – u podnesku 19. decembra 2007. godine. To bi onda obuhvatalo prvi deo izveštaja, drugi deo izveštaja i CV. Da li je to...

TUŽILAC WAESPI: To je tačno, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Onda predlažem da poništimo broj koji je upravo dodeljen CV-u i da... hteo sam da kažem da ćemo onda dati taj broj celom izveštaju, ali, naravno, CV je usvojen u spis, dok je predloženo da izveštaj bude samo obeležen za identifikaciju. Dakle, zbog toga, možda bi bilo bolje razdvojiti to, jer je CV usvojen u spis, i ne vidim razlog da to menjamo u ovom trenutku, i onda da dodelimo sledeći broj izveštaju, oba dela. Dva broja po Pravilu 65 ter, jedan dokazni broj. Gospodo sekretarko, koji će broj biti dodeljen?

sekretarka: Časni Sude, taj izveštaj postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1113.

SUDIJA ORIE: I obeležen je za identifikaciju i zadržaće taj status nadalje. Molim vas nastavite, gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hteli ste da objasnite kakva je bila struktura drugog dela izveštaja veštaka_

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. Dakle, u drugom delu izveštaja, fokusirao sam se na događaje u zoni odgovornosti splitskog vojnog okruga između kraja jula i kraja oktobra 1995. godine. Dodatno, mislio sam da bi takođe bilo korisno objasniti – da se obezbede neke pozadinske informacije, u vezi sa postojanjem samoproklamovane srpske države u – poznate kao RSK (Republika Srpska Krajina), kao i njenih oružanih snaga. Razmeštaj snaga mirovnih snaga UN-a u aprilu 1992. godine i njihov mandat, i naravno, takođe relevantni pozadinski elementi u vezi sa upotrebom specijalne policije unutar i oko zone odgovornosti splitskog vojnog okruga, tokom avgusta 1995. godine, i komande kninskog garnizona za vreme i nakon operacije Oluja.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Ako možemo da dobijemo dokument broj 6099 po Pravilu 65 ter, i to je sad jedna komplikacija, gospodine predsedavajući. To je dodatak koji se sastoji od 42 strane.

SUDIJA ORIE: Da. To će onda da dobije, kad dođe vreme, odvojeni broj. Dakle, izveštaj, jedan dokazni broj; dodatak, drugi dokazni broj.

ADVOKAT KEHOE: Ako mogu, sudijo, mislim na – moj uvaženi kolega, mislim da je drugi deo izveštaja broj 6099 po Pravilu 65 ter.

SUDIJA ORIE: Da. To jeste drugi deo, makar po onome što vidimo na ekranu.

TUŽILAC WAESPI: To je tačno, treba nam broj 6101 po Pravilu 65 ter. Hvala vam, gospodine Kehoe.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Možete li nam reći, gospodina Theunens, zašto ste pripremili dodatak?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, nakon podnošenja izveštaja decembra 2007. godine, nastavio sam sprovođenjem istrage u bazama dokumenata, naročito u bazama prevoda, kako bih otkrio da li su novi dokumenti koji su bili relevantni za moj izveštaj postali dostupni. Kao dodatak tome, gospodin Alan Tieger mi je dao kopiju liste dokumenata koje je Tužilaštvo želelo da pregledam, i više nisam siguran oko datuma, ali mislim da je to bilo u aprilu 2008. godine. Pregledao sam dokumente koji su se nalazili na toj listi i onda sam primenio istu metodologiju koju sam koristio za izveštaj, kako bih uključio dokumenta koja sam smatrao da su relevantna, dokumenta koja sam ja našao ili – i/ili koji su se nalazili na listi u dodatku. Spomenuo sam u uvodu dodatka, da dodatak sadrži dokumenta koja su dobijena nakon decembra 2007. godine. Želim da razjasnim ovo, da sam takođe uključio i nekoliko dokumenata koja su bila

dostupna, ili koja su možda bila dostupna pre decembra 2007. godine, ali kada sam to uradio, to sam uradio jer sam smatrao – ova starija dokumenta relevantnim, kako bih obezbedio dodatnu pozadinu ili objašnjenje ovih novih dokumenata.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine predsedavajući, ako možemo da obeležimo ovaj dokument za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko, dodatak će biti?

sekretarka: To bi bio dokazni predmet Tužilaštva broj 1114, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospođo sekretarko.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: I poslednje...

SUDIJA ORIE: I da je – da, ima status dokaza... dokumenta obeleženog za identifikaciju i zadržava taj status do daljnjega.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: I, poslednje, gospodine Theunens, ako možemo da porazgovaramo o dokumentu broju 6151 po Pravilu 65 ter, molim. Da li ste imali priliku da pregledate vaš izveštaj i nacrt dokumenta koji se zove *corrigendum*?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude, uradio sam to. *Corrigendum* pokriva dva aspekta, identifikovana kao sadržaj i jedan – i dugi kao fusnote, gde sam pokušao da identifikujem sve štamparske greške koje su, na žalost, i dalje bile deo verzije izveštaja koji je podnešen decembra 2007. godine, kao i ispravke u prevodu. Na primer, za jedan dokument, ratni dokument splitskog vojnog okruga koji je uvršten u spis na Sudu, kao dokazni predmet Tužilaštva broj P71, a obavestio me je, mislim da je to bio gospodin Morris ili gospodin Shakhmetov, da prvobitni prevod nije bio kompletan, i da je... da je izmenjen ili ispravljen prevod gotov, što je značilo da su sve reference na brojeve strana tog dokumenta morale da se pregledaju, i ako je bilo potrebno, isprave. I to može da se vidi u delu *corrigenduma* koji se odnosi na fusnote.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, kada već pričate o *corrigendumu*, ranije ste rekli da ste svedočili u *Predmetu Šešelj* i da je to bilo u februaru 2007. godine. Da li ste to želeli da kažete?

SVEDOK THEUNENS: 2008. godine, časni Sude, izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući. Hteo bih da takode obeležimo ovaj dokument za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko?

sekretarka: Časni Sude, to bi bio dokazni predmet Tužilaštva broj P1115, obeležen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospođo sekretarko. Zadržava taj staus do daljnijega. Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam. Ovim zaključujem moje ispitivanje o stručnosti svedoka i njegovoj metodologiji rada.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, kao što sam vam ranije objasnio, podelili smo delove vašeg svedočenja. Juče smo završili jedan deo. Sada smo u drugom delu, tako da će Odbrana imati priliku da vas unakrsno ispita o stvarima koje je do sad pokrenuo gospodin Waespi, i o bilo kojoj drugoj stvari u ovoj oblasti. Gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Hvala vam, gospodine predsedavajući.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KEHOE

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dobar dan, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Dobar dan, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Prethodno ste, gospodine Theunens, rekli da vam je gospodin Tieger dao listu dokumenata, pre nego što ste podneli dodatak koga sad imamo kao dokazni predmet Tužilaštva broj 1114. Možete li da nam kažete koliko vam je dokumenata dao, otprilike?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ako se dobro sećam, lista je imala, mislim, između 30 i 40 unosa, ali nisam siguran.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: I otprilike, kada vam je on to dao?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da je bilo u aprilu, ali, opet, s obzirom da sam istovremeno radio na nekoliko predmeta, možda je bilo u martu. Ali razumeo sam da ste primili kopiju te liste, i tamo se nalazi datum.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Razumem, gospodine. Samo vas pitam.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Sada, gospodine, dozvolite mi da se vratim na vaš CV. Vi ste imali čin komandanta kada ste izašli iz Belgijskih oružanih snaga. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Koji je to čin u šemi činova oficira unutar Belgijske vojske? Možete li da nas provedete od najnižeg ka najvišem?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, to je čin između kapetana i majora.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: To nije moje pitanje. Moje pitanje je da nas provedete od najnižeg ka najvišem?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U redu. Počinjemo sa potporučnikom, mislim, od najnižeg. Onda imamo poručnika. Kapetan, komandant, major, potpukovnik, pukovnik. Mi sad imamo brigadire, ali to je čisto... u stvari, jedan administrativni čin koji se jedino primenjuje u međunarodnim organizacijama. Zatim, imamo general majora, pomoćnika generala, i imamo dva generala, odnosno, načelnika Štaba odbrane, koji ima četiri zvezdice, kao i kralja, koji je vrhovni komandant.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Gospodine Theunens, tokom vaše vojne karijere, vi – pa, koja je bila najveća jedinica kojom ste komandovali?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Najveća – mislim, da li mislite jedinica... izvinite. Da li mislite najveća po broju vojnika ili po opremi, ili...

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Po broju ljudi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, pa, stvarna komanda je bila – bio sam vršilac dužnosti komandanta čete tokom obuke, tenkovskog voda, a to je otprilike 80 ljudi.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: I u toj okolnosti ste vršili dužnost komandanta. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: U redu. Ako stavimo sa strane vaše vršenje komandovanja nad 80 ljudi, koja je najveća jedinica (po broju ljudi) nad kojom ste imali punu komandu kao nadređeni?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, puna... mislim, vršilac dužnosti komandanta je imao punu komandu, jer u suprotnom ne bi bio komandant. I, da, dakle pozicija koju sam ranije imao, komandant voda, bio sam odgovoran za 15 osoba.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: U redu. Dakle, bili ste komandant voda i odgovorni za 15 osoba, a kada ste vršili dužnost komandanta, bili ste odgovorni za 80 osoba, tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne. To je, kada ste komandant tenkovske čete, da – ili vršilac dužnosti komandanta tenkovske čete, onda ste odgovorni za 80 osoba.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hajde da sada prođemo kroz neka vaša vojna iskustva, gospodine, i hteo bih da se obratim – u stvari, pre nego što to uradim, koliko dugo ste vršili dužnost komandanta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da je najduži period u... najduže jednu ili dve nedelje, ali to se desilo u nekoliko prilika.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dakle, u koliko prilika se to desilo?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim tri ili četiri. Situacija je bila takva da je komandant čete pohađao kurseve francuskog jezika, što je jedna od obaveznih stvari u – za osobu kojoj je holandski maternji jezik i obrnuto, pre pohađanja drugog nivoa kadrovske kursa.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: U redu. I da li je u redu reći da sve ove pozicije koje ste imali, da su bile tokom perioda mira a ne za vreme rata. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako, časni Sude. Ali, ako mi dozvolite, hteo bih da objasnim da – ili bih hteo da dodam, da bio mir ili rat, principi su isti.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hajde da sad usmerimo pažnju na obrazovanje. Mislim, rekli ste nam nekoliko puta u glavnom ispitivanju, neke od kurseva koje ste imali o vojnoj istoriji i vojnoj nauci, i takođe ste imali: fiziku, i hemiju, i psihologiju. Sada, ne smatrate se za eksperta u svim ovim različitim disciplinama, samo zato što ste pohađali kurs na Vojnoj akademiji?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da nije na meni da odredim da li sam stručnjak ili ne. Ja mogu da govorim o svom profesionalnom iskustvu, i da objasnim zašto mislim da je moje iskustvo, kako obrazovanje tako i profesionalno iskustvo, relevantno za taj izveštaj, ali mislim da nije na meni da odredim da li sam stručnjak ili ne.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Gospodine Theunens, moje pitanje vama je: Da li mislite da ste stručnjak u tim disciplinama, prosto jer ste pohađali te kurseve vezane za njih?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Odgovor je da ja ne verujem – mislim, odgovor je da, bilo da je osoba stručnjak ili ne, jer --

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Izvinite me, gospodine. Da li imate poteškoća da odgovorite na moje pitanje? Pitam vas da li verujete --

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude?

SUDIJA ORIE: Molim vas. Gospodin Kehoe bi voleo da zna, mislim, gospodine Theunens, da li na osnovu kurseva koji ste pohađali o drugim stvarima, da li biste smatrali sebe za stručnjaka u tim oblastima. Prvo pitanje je: Da li ste ikada to mislili za sebe, da li ste stručnjak za hemiju, na primer?

SVEDOK THEUNENS: Pa, hemija nije bila moj najjači predmet, moram da priznam.

ADVOKAT KEHOE: Priključujem se klubu.

SUDIJA ORIE: Pa, moje pitanje je jednostavno bilo, da li ste se ikada smatrali stručnjakom za hemiju, koja nije ni malo laka, ako sam razumeo neke advokate?

SVEDOK THEUNENS: Razumem gospodine predsedavajući na šta ukazujete. Očigledno da nikada sebe nisam smatrao stručnjakom za hemiju ili za bilo koji konkretni kurs koji sam pohađao jer, po mom razumevanju reči „stručnost,“ to nije samo stvar akademskih kvalifikacija, to je takođe stvar profesionalnog iskustva, i ako želite, mogu to dalje da objasnim

SUDIJA ORIE: Ako gospodin Kehoe želi dalja objašnjenja, on će ih svakako zatražiti. Molim vas nastavite, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hajde da budemo malo direktniji u tom pogledu, gospodine Theunens, i da razgovaramo malo o artiljeriji, i o vašem iskustvu u oblasti artiljerije. Juče ste nam rekli i, časni Sude i moje uvažane kolege, to je na strani 12.179 transkripta, počinje u 5. redu, i ako u bilo kom trenutku budete želeli da vam pročitam doslovno šta piše, gospodine Theunens, uradiću to, da ste pohađali kurs balistike. Taj kurs balistike koji ste pohađali bio je na Akademiji, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude, i to je bio prvi element mog odgovora.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Zatim, tokom – kada ste bili postavljeni za oficira, mislim, a to je u 9. redu na istoj strani, rekli ste da ste pohađali naprednu jednonedeljnu školu za posmatrača, tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: I napredna škola za posmatrača je – to je samo obuka o tome šta napredni posmatrač radi sa onim što artiljerija govori, Vidite, znate, treba da ideš toliko daleko na levo ili toliko daleko na desno. To je ono što on radi, tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je osnovno što se sećam sa kursa. Mislim, očigledno postoji pozadinska informacija o tipovima paljbe, različiti odnosi rukovođenja i komandovanja koji postoje između jedinica koje obezbeđuju podršku paljbi, i jedinica koje traže podršku. Ali u praktičnom smislu, to je ono što ste opisali.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: I mislim da poslednje što ste nam rekli vezano za to, bilo je – a to počinje na istoj strani, časni Sude, 21. red – kadrovski kurs na nivou brigadira, gde ste učili kako da koristite različito oružje tokom jednogodišnjeg kursa, tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. Kao što sam spomenuo, to je takođe uključivalo organizaciju artiljerijske podrške na brigadnom nivou, što sam smatrao veoma značajnim u pogledu stvari koje su povezane sa artiljerijom, o kojoj sam govorio u svom izveštaju.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Nikada niste komandovali artiljerijskom grupom, niti na nivou korpusa, niti divizije, niti brigade, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne, nisam, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Da li je činjenica, gospodine, da niste stručnjak za artiljeriju, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno zapažanje, časni Sude, i nisam ni pokušao da stvorim takav utisak u svom izveštaju. U mom izveštaju, nisam se bavio tehničkim stvarima, odnosno, da li je ili nije prava meta određena, ili da li je bilo kolateralne štete ili neželjene štete, da li se to može statistički objasniti ili ne. To nije polje moje stručnosti i zbog toga nisam nastojao da dam neke profesionalne zaključke, što se tiče toga.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Zar niste, u vašem izveštaju, gospodine Theunens, ponudili mišljenje da je artiljerija napala Knin i druge gradove u Krajini, neselektivno? Zar niste ponudili to mišljenje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Možete li da mi kažete stranu gde sam napravio to mišljenje, ili izneo to mišljenje?

ADVOKAT KEHOE: Možete li da pokažete stranu?

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Na strani 180, mislim da je to drugi deo.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ono što sam napisao tu, jeste – pročitacu tu rečenicu: „Dužnosti artiljerije splitskog vojnog okruga uključuju...“ i onda sam otvorio zgrade, to znači da citiram iz dokumenta koji je zapravo bio pomenut u ranijoj fazi u izveštaju, „staviti gradove: Drvar, Knin, Benkovac, Obrovac i Gračac pod artiljerijsku vatru...“ i onda sam dodao sebi, bez naglašavanja koje konkretne mete u Drvaru, Kninu, Benkovcu, Obrovcu i Gračacu će biti pod artiljerijskom vatrom. I onda sam dodao sebi: „...bez naglašavanja koje konkretne mete u Drvaru, Kninu, Benkovcu, Obrovcu i Gračacu će artiljerija da obuhvati.“ Nisam upotrebio reč „neselektivno.“ Imam – sve što sam pokušao da uradim jeste da citiram naređenje. Onda sam

uporedio tu naredbu sa onim što sam naučio na mom kadrovskom kursu brigadnog nivoa, gde bismo za svaku metu imali tačan opis. Razumeo sam da Hrvatske oružane snage nisu koristile isti mrežni referentni sistem kao mi, ali makar bi stajao opis, nešto kao, komandna pošta, ili taj neprijateljski bataljon ili logistički centar. Mislim, konkretna identifikacija mete koja ide posle imena manjeg ili većeg grada.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Nastaviću sa čitanjem tamo gde ste stali.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: „Činjenica da naredbe podređenih jedinica, OG Zadar naredba za artiljerijski napad iz datuma 3. avgusta 1995. godine nalaže: ‘Staviti sledeće gradove pod artiljerijsku vatru: Benkovac, Obrovac, Gračac, koji su pregledani nakon pripreme izrade ovog izveštaja, ne sadrže konkretnije informacije o metama.’“ I ovo je vaše mišljenje: „Predlaže komandantu splitskog vojnog okruga i njegovoj podređenoj komandi u vezi sa ovim gradovima koji su pod kontrolom Srba, kao vojne mete koje bi trebalo napasti artiljerijom.“ To potkrepljujete na sledećoj strani, 181. strani, gde navodite naredbu ili izveštaj brigadira Ademija generalu Gotovini, gde kaže: „Ovaj zaključak je pojačan izveštajem,“ i dali ste broj izveštaja, brigadir Rahim Ademi, načelnik štaba splitskog vojnog okruga i komandant OG, operativne grupe, Livno, poslato 7. maja 1995. godine general majoru Gotovini, komandantu splitskog vojnog okruga. Ademi informiše Gotovinu u ovom izveštaju da: „Na osnovu vaše komande, spremni smo da otvorimo vatru na Knin u roku od četiri sata. Ademijev izveštaj ne spominje koje vojne mete će biti uključene.“ Sada, gospodine Theunens, na osnovu sadržaja ovih pasusa u vašem izveštaju, pokušali ste da sugerišete Pretresnom veću da su, svakako Obrovac, Benkovac, Gračac i logičnim zaključkom i Knin, bili pod nasumičnom vatrom, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da to nije tačan prikaz onoga što sam napisao. Ali pre nego što predemo na temu vašeg pitanja, hteo bih da skrenem pažnju Pretresnom veću na dokument broj 4 po Pravilu 65 ter --

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Izvinite, gospodine, izvinite. Molim vas, odgovorite na moje pitanje.

SUDIJA ORIE: Svedok je počeo da... da odgovara na pitanje i mislio je da je relevantno za njegov odgovor da skrene pažnju na određeni dokument, a svedok ima pravo da to uradi.

SVEDOK THEUNENS: Hvala vam, gospodine predsedavajući. Na strani 185, citirao sam iz operativnog vojnog dnevnika 4. gardijske brigade, koja je jedna od gardijskih brigada splitskog vojnog okruga. To je dokument broj 4581 po Pravilu 65 ter. I uključio sam neke unose za koje sam smatrao da su relevantni, u smislu upotrebe artiljerije od strane splitskog vojnog okruga za vreme *operacije Oluja*. Na 185. strani, na primer, poslednji unos, koji sam citirao, za 4. avgust, -- 1038, pročitacu ga: “Komandant brigade traži da se više ne granatira Knin, s obzirom da su trupe

već tamo.“ Razlog zbog kojeg sam spomenuo ovo je, kao što sam pokušao da objasnim kada sam govorio o metodologiji izrade izveštaja, da ne treba da se gledaju dokumenti zasebno. Drugo, da se vratim na pitanje koje ste postavili, u osnovi – nisam napravio neku analizu o upotrebi artiljerije – mislim, da li je ili nije Knin granatiran. Sve što sam uradio, jeste da sam uzeo informaciju koja je bilo deo Gotovinih naredbi i njegovih podređenih jedinica, kao što ste pročitali ranije beleške ili izveštaje njegovog načelnika Štaba, gde se spominje mogućnost granatiranja ovih gradova. Sada sam pročitao unos iz dnevnika 4. gardijske brigade, koji daje naznake da je Knin ipak granatiran ili je bio pod artiljerijskom vatrom. Nigde nisam sugerisao da je ili nije Knin nasumično granatiran. Mislim da je to bitna razlika između onoga što stoji u izveštaju i onoga što pokušavate da – da predstavite ovde.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Gospodine Theunens, idemo deo po deo. Hajde da pogledamo stranu koju ste gledali, 185. stranu, gde piše o prestanku vatre na Knin. To je naredba da se prekine sa vatrom na područje Knina, jer su trupe HV-a [Hrvatske vojske] u gradu, tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako, 1038, da.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Da se vratimo na 180. stranu. Da li je vaše svedočenje sada da, na strani 180, na dnu strane, i ovde potkrepljujete pasus na sledećoj strani, 181, gde govorite o informaciji koju je poslao brigadir Ademi generalu Gotovini. Da li svedočite da vi, na osnovu te informacije, ne pokušavate da sugerišete ovom Pretresnom veću da su gradovi u Krajini bili pod nasumičnom vatrom na osnovu naredbe generala Gotovine. Da ili ne?

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Mislim da je na ovo pitanje odgovoreno ranije.

SUDIJA ORIE: Pa, svakako, svedok nije rekao da ili ne. Bilo da je da ili ne, odgovor tek treba da se vidi. Ali da li ste – možete li, molim vas, da razjasnite vaš stav u odnosu na ovo pitanje? Ako to možete da uradite sa da ili ne, dobro; ako mislite da ne možete, onda nam, molim vas, dajte odgovor, ali bismo voleli kratak odgovor.

SVEDOK THEUNENS: Da, gospodine predsedavajući. Pokušaću da budem kratak, iako to neće biti da ili ne odgovor. Ono što sam napisao u izveštaju, jeste da je artiljerija splitskog vojnog okruga mogla da napadne ove opštine. Bilo da je to uradila ili ne, ja nisam imao dostupnu informaciju da bih odredio koje su mete gađali, i to nije bio deo mog izveštaja. Tako da mislim da postoji bitna razlika između onoga šta su mogli da urade i onoga šta su zapravo uradili. Moj izveštaj govori o tome šta su mogli da urade, a o tome šta su zapravo uradili, ja imam samo unose iz dnevnika 4. gardijske brigade.

SUDIJA ORIE: Mogu li da uzmem, ako kažete da izveštaj govori šta su mogli da urade, da je ono što ste želeli da izrazite jeste da, na osnovu dokumenata koje ste našli, da ste našli u tim dokumentima koja ograničenja postoje u odnosu na to šta su mogli da urade, i da ste to iskazali u vašem izveštaju. Da li je to preciznija formulacija toga šta su mogli da urade, jer ono što neko može da uradi je...

SVEDOK THEUNENS: Svakako, časni Sude. Dakle, spomenuo sam u izveštaju kakav je bio stav komandanta splitskog vojnog okruga u vezi sa granatiranjem Knina, na osnovu upotrebe njegovog naoružanja i njegovog planiranja, koje je radio kako bi sproveo njegov deo *operacije Oluja*.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: I ako samo mogu da se nadovežem, gospodine predsedavajući, na vaše pitanje, ako mogu.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Onda, šta ste sugerisali Pretresnom veću kada ste rekli da ova konkretna naredba ne sadrži konkretnije informacije o metama. Šta ste sugerisali?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, mislim da sam odgovorio na to pitanje, časni Sude, ali mogu da ponovim. Da na osnovu moje stručnosti o planiranju artiljerijske vatre, sa jedne strane, kao i na osnovu dokumentacije splitskog vojnog okruga koju sam pregledao, očekivao sam detaljnije informacije o tome koje su konkretnije mete u ovim gradovima. Uključio sam primere o tome kakvu vrstu informacije bi neko očekivao, na 187. strani mog izveštaja gde – i to je isto ono što sam naučio u vojsci. Mi imamo broj za metu, postoji – opis mete sa koordinatama, kao i fizički opis mete i identifikacija ko može da napadne metu. Ne treba neko da bude ekspert za artiljeriju da bi znao da je ovo osnovna informacija koja se zahteva, kako bi se omogućilo ovima koji izvode vatru da znaju šta treba da gađaju i kada. Sada, možda te liste postoje za Knin, Benkovac i Drvar, ali bih očekivao, opet, na osnovu moje pozadine, da takve informacije budu deo izveštaja, ili da bi makar opis bio mnogo konkretniji nego, kao što smo pročitali na početku, grad Knin, grad Benkovac, Drvar i Obrovac.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dakle, vama nisu pokazani neki od tih dokumenata o metama. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da li – može biti da na listi koju sam primio od gospodina Tiegera u aprilu, da su takve liste bile uključene, ali liste, na primer, koje sam uključio na 187. strani je nešto – da, to je jedan od dokumenata ili jedan od relevantnih dokumenata u kontekstu ovoga koji sam – koji sam našao tokom istraživanja, i ovaj se konkretno odnosi na mete koje su napale jedinice – artiljerijske jedinice splitskog vojnog okruga. Dakle, kada sam imao informaciju, ja sam je uključio u izveštaj.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dakle, da li ste dobili spisak meta od kancelarije Tužilaštva?
SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude – izvinjavam se zbog transkripta. Sproveo sam sopstvenu istragu. Dakle, ja jesam primio neka dokumenta od kancelarije Tužilaštva, ali kao dodatak, sproveo sam sopstveno istraživanje. Dakle, to nije stvar samo dobijanja dokumenata, i ja sam sam identifikovao dokumenta.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dakle, odgovor na pitanje je – da. Vratićemo se na ovu temu opširnije, u svakom slučaju. Ali da se vratimo na vašu stručnost, vaše sakupljanje ovih dokumenata i – vaše, zapravo, iskustvo u sakupljanju ovih dokumenata, u vezi sa vašom pozadinom, vas ne čini stručnjakom za artiljeriju, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, verujem da sam odgovorio na to pitanje. Ja nisam stručnjak za artiljeriju. Nisam ni pretendovao da budem. Ali verujem da mi moja vojna obuka i stručnost dozvoljavaju da izvedem zaključak koji sam dao u mom izveštaju, koji se tiče planiranja ili – i izbora meta koje su naznačene u izveštajima, o kojima smo upravo govorili.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: To je u redu, gospodine. Samo sam hteo da budem jasan da vi niste, u stvari, stručnjak za artiljeriju. Sada, na osnovu vašeg čina – na osnovu vašeg čina i vašeg iskustva u Belgijskoj vojsci, rekli ste nam da nikada niste imali iskustva u rukovođenju i komandovanju na višem nivou, tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, juče sam odgovorio na slično pitanje gospodina Waespija u smislu da, svakako, nisam sam sprovodio rukovođenje i komandovanje. Ali sam radio u osoblju, i u glavnom Štabu Belgijskih oružanih snaga, radeći obuku u štabu brigade, kao i u komandnim snagama nekoliko mirovnih operacija, i UN-a, kao i kombinovanim zajedničkim operativnim grupama koje su kasnije bile pod vođstvom NATO-a. Tako da, mislim da sam u poziciji da razumem kako funkcionišu rukovođenje i komandovanje na bilo kom nivou i kako se primenjuju.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Da li vaš – obraćam vam se po ovom pitanju lično: Da li se smatrate ekspertom za rukovođenje i komandovanje na višem nivou?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Smatram, časni Sude, da sam sposoban da raspravljam i da dajem profesionalne zaključke o stvarima o kojima sam govorio u izveštaju.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: To nije moje pitanje, gospodine. Moje pitanje je, prilično jednostavno, i opet ću vam ga pročitati: Da li se smatrate za eksperta za pitanja rukovođenja i komandovanja na višem nivou?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, onda želim da znam koji se kriterijumi primenjuju?

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Da vidimo – hajde da se vratimo na nešto drugo i onda mi možete reći koji ste kriterijum primenjivali, jer ono što ćemo da uradimo, daćemo dokument 1D62-0001. A šta je ovo - to je nacrt članka o kome ste nam juče govorili.

ADVOKAT KEHOE: Na žalost, do sada nije urađen prevod ovoga, gospodine predsedavajući.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Ovo je nacrt članka koji ste vi napisali, gospodine Theunens, uloga vojne ekspertize u podnošenju i odbrani krivičnih prijava. Prepoznajete to, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako, časni Sude, prepoznajem.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: I o tom članku ste razgovarali juče sa mojim cenjenim kolegom tokom glavnog ispitivanja? Da? Treba da...

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE: Da predemo na 6. stranu ovog dokumenta pod naslovom, *Uloga vojne ekspertize u fazi suđenja*. Ako možemo da predemo na sledeću stranu.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Samo želim da vam dam tačku reference ovde, gospodine Theunens, kako bismo mogli da razgovaramo o upotrebi – ako samo možete malo da podignete ka gore. Znači da Tužilaštvo uglavnom poziva dve vrste vojnih veštaka, spoljne vojne veštake i unutrašnje ili „iz kuće“ vojne veštake. Spoljni vojni veštaci su stručnjaci za određene vojne aspekte predmeta, što zahteva detaljno tehničko znanje i stručnost, kao, na primer za artiljeriju, snajpere ili logistički stručnjaci. Sada artiljerija. Znači da je kancelarija Tužilaštva unajmila spoljašnjeg stručnjaka za pitanja artiljerije, zar ne? U ovom predmetu.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, čuo sam za to.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hajde da predemo na sledeći deo o kome smo govorili. O drugim spoljnim ekspertima koje ste opisali u vašem članku. Stariji oficiri sa višim nivoom iskustva rukovođenja i komandovanja, i u zagradi ste stavili brigadir, komandant ili neko još stariji, i po mogućstvu radno iskustvo u zoni konflikta. U vašem članku, zašto ste rekli da ste tražili nekoga u – izvinjavam se, sa činom komandanta brigade ili višeg čina, da razgovarate o pitanjima visokog nivoa rukovođenja i komandovanja? Zašto ste to uključili u vaš članak?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Zato što taj članak pokušava da opiše moje iskustvo – mislim, iskustvo ili stvari koje sam video da se rade na ovom Sudu u nekoliko suđenja, u zavisnosti od prirode suđenja, ali sam upoznat sa suđenjima gde su i Tužilaštvo i Odbrana zvali generale da svedoče o veoma konkretnim temama rukovođenja i komandovanja gde je ovo – gde bi taj general govorio, opet, o vrlo konkretnim stvarima, bez da se odnosi na opseg ili bez – bez da se bazira na opsegu materijala koji sam ja pregledao, kako bih govorio o konkretnim aspektima rukovođenja i komandovanja.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Zar nije činjenica, gospodine Theunens, da je razlog zašto ste zvali starijeg oficira taj, jer ste napisali da ste hteli nekog sa iskustvom na visokom nivou rukovođenja i komandovanja? Zar to nije tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ja ne odlučujem koga će Tužilaštvo da zove ili ne. Mislim da je pristup koji je... koji je postojao u... koji je bio primenjen u nekoliko suđenja, odnosno, da imate generala koji dođe i objasni kako bi stvari trebalo da budu na tom komandnom nivou, zajedno sa domaćim analitičarem koji je unajmljen... koji je zamoljen da pregleda materijal, i da je ta kombinacija najefikasniji način, ali to je samo moje lično zapažanje. Još jednom, ja ne određujem ko će koga da pozove.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Pa, gospodine, ako ste vi ovde da govorite o pitanjima rukovođenja i komandovanja iz vašeg izveštaja, da li znate zašto kancelarija Tužilaštva zove posebnog stručnjaka ili ima posebnog stručnjaka na svojoj listi svedoka, da govori o pitanjima rukovođenja i komandovanja? Da li znate zašto?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, logičan odgovor bi bio da pitate osobu koja odlučuje o tome.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Pa, hajde da nastavimo odatle, da smo ustanovili da vi niste bili viši oficir, da nemate iskustvo u rukovođenju i komandovanju na višem nivou, i da niste imali operativno iskustvo u zoni sukoba, zar ne? I reč „operativno” je ovde „radno iskustvo“ u zoni sukoba. Možda možete da objasnite Pretresnom veću šta ste prvo mislili pod „operativno”, a onda da objasnite zašto ga nemate?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Sada sam zbunjen, jer...

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dozvolite mi da pročitam – da se vratim na vaš članak. Kada tražite stručnjaka – pišete u vašem članku, kada tražite stručnjaka da govori o temama rukovođenja i komandovanja, vi tražite starijeg oficira na visokom nivou rukovođenja i komandovanja, poželjno sa radnim iskustvom u zoni sukoba.

SUDIJA ORIE: Dozvolite mi da budem – gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hajde da prvo pitamo svedoka, jer mislim da je to bio deo njegovog ranijeg odgovora. Da li ste u ovom članku izrazili koje bi bile vaše želje, kada biste vi bili zaduženi za sprovođenje ovog suđenja, ili ste opisali ovde, to ja makar onako kako ja čitam, šta je urađeno od strane Tužilaštva u MKSJ [Medjunarodni Krivicni Sud za bivšu Jugoslaviju]? Ja tako to čitam. Gospodine Kehoe, ranije ste rekli da želite to i to. Uzdržao sam se od komentaranja u tom trenutku. Ali, hajde da bude jasno šta svedok opisuje ovde. On očigledno zapaža kakva je bila praksa, i ovo je jedini deo koji sam pročitao. Dakle, nisam sve pročitao. Dakle, ako negde postoji nešto, molim vas, onda postavite osnovu za to - da li je to ono što bi svedok uradio. Da?

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude. Ako mogu da dobijem minut. Da, sekundu.

(Obrana se savetuje)

(Tužilaštvo se savetuje)

ADVOKAT KEHOE: Poteškoća je, časni Sude – i vratiću se na odgovor gospodina Theunensa o tome zašto su neke stvari urađene na određeni način, gospodin Theunens je odgovorio da treba da pitam Tužilaštvo. I, to je, naravno, neko okolišanje s obzirom na činjenicu da on govori da je u stvari trebalo da se uradi...

SUDIJA ORIE: On ne govori kako je trebalo da se uradi. On govori šta je urađeno. To je ono što on ovde opisuje, zar ne? Da li postoji nešto što je Tužilaštvo trebalo da uradi ili govori o tome šta se uglavnom radilo? To nije isto.

ADVOKAT KEHOE: Slažem se...

SUDIJA ORIE: Hajde da ne – hajdemo dalje. Uzdržaću se od daljih komentara, samo želim da budete veoma precizni o tome – na osnovu toga šta upravo pokazujete svedoku, i to je jedina stvar koju Pretresno veće vidi – da se uzdržite od govorenja svedoku šta vi mislite, gde opisuje šta je urađeno, da ako svedok kaže: 'Urađeno je ovo', zašto; molim vas pitajte ko donosi te odluke, to nije da bi se izbegao odgovor. To nije deo ovog članka. Svedok ne opisuje šta je trebalo da se uradi, već šta je urađeno. To je makar ono što ja čitam u ovom trenutku, a vaše pitanje je zasnovano – očigledno na drugačijem razumevanju. I ako postoji mogućnost da se neko ne složi sa ovim što je ovde napisano, onda pre svega treba da zatražimo pojašnjenje od svedoka, šta mu je bila namera da opiše ovde. Bilo da je normativno, bilo da je opis toga šta je praksa, šta se uobičajeno radilo. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Vraćam se na moje ranije pitanje, gospodine Theunens, da li znate razlog zašto je Tužilaštvo unajmilo spoljašnjeg stručnjaka za, na primer, pitanja rukovođenja i komandovanja?

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Da, ulažem prigovor. Šta je relevantno za...

SUDIJA ORIE: Pa, ako svedok zna onda bi trebalo da nam kaže. Koji se, onda, zaključak donosi je druga stvar. Ako znate zašto Tužilaštvo tako radi, kao što ste opisali da radi, molim vas objasnite nam koje su osnove vašeg znanja i objasnite nam zašto se tako radi. Ako znate?

SVEDOK THEUNENS: Da, gospodine predsedavajući. Takođe da razjasnim prethodno pitanje, postoji fusnota koja se spominje na kraju rečenice koju je citirao gospodine Kehoe. To je fusnota 36. I ako skrolujemo na dole dokument u elektronskom sistemu sudnice, videćemo da se ovo opažanje, koje sam napravio, zasniva na tome šta je učinjeno na nekim drugim suđenjima, kao na suđenju Strugaru, Hadžihasanoviću, i tako dalje, i tako dalje. Da se vratimo sada na poslednje pitanje, i to zapravo može da se nađe na sledećoj strani članka, to je, sa jedne strane, opet zasnivano na mom opažanju, da Tužilaštvo želi da uvede vojne dokaze na jedan organizovan i efikasan način, kako bi se olakšao zadatak Pretresnog veća prilikom procene materijala, moje razumevanje je, opet, na osnovu nekoliko suđenja i mog iskustva u ovoj organizaciji, da domaći analitičar može da se koristi u ovu svrhu. Kao dodatak tome, kancelarija Tužilaštva takođe smatra korisnim da u nekim vojnim suđenjima koristi spoljne stručnjake u oblasti tehničkih stvari, kao što su artiljerija ili snajperisti, kao i rukovođenja i komandovanja.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Moje pitanje, gospodine, i vratiću se na to, je: Da li znate razloge zašto je Tužilaštvo unajmio spoljnog stručnjaka, na primer, za pitanja rukovođenja i komandovanja? Pitanje je bilo zašto, a ne činjenica da su to uradili. Zašto?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne bih da budem nepristojan. Ali – mislim da su viši zastupnik Tužilaštva, zajedno sa advokatima suđenja odredili kog svedoka da pozovu i koje dokaze da predstave, i oni su u boljoj poziciji nago ja da odrede zašto svedok, uključujući i spoljne stručnjake za rukovođenja i komandovanja, treba da bude pozvan ili ne.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: U vašim razgovorima sa višim zastupnicima Tužilaštva, da li su razgovarali sa vama o tome da vi nemate kvalifikacije da izvedete stručno mišljenje o pitanjima višeg nivoa rukovođenja i komandovanja, i da je to razlog zašto su unajmili spoljnog stručnjaka?

SUDIJA ORIE: To su dva pitanja, gospodine Theunens. Prvo je, da li su razgovarali sa vama o tome da nemate kvalifikacije da date mišljenje o pitanjima rukovođenja i komandovanja na višem nivou? Da li ste razgovarali o tome?

SVEDOK THEUNENS: Na, gospodine predsedavajući. Nije se razgovaralo o tome.

SUDIJA ORIE: Ako niste razgovarali o tome, da li ste razgovarali o razlogu zašto je Tužilaštvo unajmilo spoljnog stručnjaka, očigledno za ta pitanja?

SVEDOK THEUNENS: Ovi motivi meni nisu objašnjeni, ili ti razlozi meni nisu objašnjeni, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas nastavite, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Preći ću na drugu temu. Ne znam da li želite da...

SUDIJA ORIE: Mislim da prvo treba da imamo pauzu. Nakon pauze, gospodine Russo, vi ćete biti prvi koji će se obratiti Sudu. Koliko vremena, ranije sam tražio tri ili pet minuta, ali ako želite četiri ili šest, onda...

TUŽILAC RUSSO: Mislim da mogu da završim između tri i pet minuta, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Puno vam hvala. Imaćemo pauzu. Nastavićemo u 16.10 časova. Gospodine Theunens, ne očekujemo vas nazad – dva puta po pet minuta, 10 minuta. Možete da dođete malo kasnije.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Pre nego što dam priliku gospodinu Russou, Pretresno veće je razmatralo koliko vremena će dozvoliti Odbrani za temu o kojoj raspravljamo u ovom trenutku. Pretresno veće je zaključilo da Odbrani treba dati isto vremena koliko je gospodinu Waespiju trebalo za pitanja o stručnosti i metodologiji izrade izveštaja, i to celoj Odbrani. Ne znam da li ste razgovarali međusobno, koji tim Odbrane će se baviti time. Na osnovu ranijeg iskustva, izgleda da Odbrana Čermaka nije raspravljala o pitanjima kvalifikacije od... prošlog januara. Markačeva Odbrana se složila sa svim što je Odbrana Gotovine pokrenula u vezi sa kvalifikacijama ovog svedoka. Pretresno veće je, zbog toga, razmatralo pozicije koje su zauzimale stranke ranije. Pretresno veće je takođe razmatralo način na koji je sprovedeno unakrsno ispitivanje u ovom trenutku, i došli smo do zaključka, i dalje nam treba tačno vreme koje će biti potrebno celokupnoj Odbrani, a to će biti tačno ono vreme koje je imao – koliko je trebalo gospodinu Waespiju. Gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Bez da vas prekidam, časni Sude, samo jedna stvar. Hteo sam da se bavim ovim stvarima tokom unakrsnog ispitivanja ovog svedoka, jer sam smatrao da je stvar slobode u ovim stvarima o kojima Sud sada raspravlja.

SUDIJA ORIE: Da, naravno da treba da pravimo razliku između kvalifikacija veštaka, u smislu da li možemo ili ne da prihvatimo taj izveštaj, ili da li se ovo može smatrati kao izveštaj veštaka, i naravno, još jedna stvar je, da li je stručnjak doneo valjane zaključke na osnovu materijala kojim je raspolagao ili, možda, nije imao dostupan sav materijal koji, naravno, bi bio dostupan u unakrsnom ispitivanju. Ovo nije način da se sugeriše da stranke treba da se uzdrže od pokretanja pitanja metodologije izrade izveštaja ili znanja veštaka u vezi sa elementima izveštaja, ali, ono

što smo do sada radili, jeste da smo se bavili time više na uopšten način, iako se i sada i tada daju primeri.

ADVOKAT KAY: Mogu da se bavim ovim pitanjem, u stvari, radije sada nego kasnije. Meni to ima više smisla, sada kada se time bavimo na ovaj način, da iznesem moje pitanje pred Sud...

SUDIJA ORIE: Ako postoje stvari opšte prirode i ako su različite od onih koje je pokrenula Odbrana Gotovine i koje će pokrenuti, onda, naravno, mi – Pretresno veće je razmatralo ovu stvar na osnovu podnesaka koji su dati ranije. I nije bilo konkretnog podneska u kome je – makar ne od Odbrane Čermaka, nema konkretnog podneska koji govori da on nije kvalifikovan kao veštak, što izgleda da je jedno od centralnih pitanja u podnesku Odbrane Gotovine, koju podržava Markačeva Odbrana. Tako da ja – mi ćemo razmotriti...

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: ...da li – naravno, ako želite da pokrenete pitanja o znanju veštaka, kvalifikacijama, ali ne da kažete da nije kvalifikovan za stručnjaka da napravi ovaj izveštaj, već da način na koji radi svoj posao nije dobar, ili da treba da se ispita, ili ima materijala za koje nije znao, to su stvari koje nisu direktni napad na kvalifikacije gospodina Theunensa kao stručnjaka, i onda, naravno, postoji drugačiji stav Čermakove Odbrane u poređenju sa Odbranom Gotovine.

ADVOKAT KAY: Metodologiju izrade smo mi uvek radije posmatrali kao odvojenu stvar, a što se tiče druge faze, mi se bavimo sa obe stvari u ovoj fazi, ali metodologija izrade izveštaja je bilo nešto za šta smo uvek bili svesni da je jedna od stvari koju treba raspraviti sa ovim svedokom.

SUDIJA ORIE: Da, i metodologija izrade izveštaja nije stvar koja je konkretno spomenuta u izjavi po Pravilu 94 bis, gde se spominje samo kvalifikacija svedoka kao takvog, gde se očekivalo od stranaka da se izjasne. Raspravićemo to, ali želimo da postavimo vremenska ograničenja, naročito na istraživanje njegove kvalifikacije kao veštaka.

ADVOKAT KAY: Prelazim preko pitanja koja bih pokrenuo ionako, da se gospodin Kehoe bavio njima, ali postoji jedna druga stvar koju nije pokrenuo, ali kojom se može pozabaviti.

SUDIJA ORIE: Da. Onda, naravno, onda bi se cenilo – ja sad nemam tačno vreme koliko je trebalo gospodinu Waespiju -- koliko ste uzeli, gospodine Waespi. Sekretarka mi priprema tu bitnu informaciju.

ADVOKAT KEHOE: Samo što se tiče vremena, i ja cenim što Pretresno veće brine o tajmingu, i posavetovao sam se sa svojim uvažanim kolegom gospodinom Kayom, kako bismo izbegli

dupliranje, i mi – tokom pauze smo se složili da ja neću govoriti o nečemu o čemu će on govoriti, i tako --

SUDIJA ORIE: Da. Do sada, gospodin Waespi je potrošio 1 sat i 44 minuta, baveći se ovom stvari, pa, recimo drugom temom. A vi ste do sada iskoristili, gospodine Kehoe, 45 minuta za tu stvar.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude. Za zapisnik, mislim da ću se baviti temom kojom se neće baviti ni gospodin Kehoe, ni gospodin Kay. To je tema vezana za specijalnu policiju i zbog toga mi treba, recimo, oko 10 minuta za tu temu.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, možda mi – hajde da budemo veoma praktični. Koliko još – koliko vam još vremena treba?

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, iskreno, mislim da će mi najviše trebati 15 minuta i onda neću da raspravljam o temi discipline, to je tema gospodina Mišetića, i mislim da on ima 10 minuta.

SUDIJA ORIE: Dakle, manje od pola sata?

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Manje od pola sata. Gospodine Kay, možete li nam dati – ako želite da pokrenete temu o opštoj metodologiji izrade izveštaja u ovom trenutku, koliko bi vam vremena trebalo za to?

ADVOKAT KAY: Mogu da se pozabavim tom temom za 20 minuta.

SUDIJA ORIE: Za 20 minuta. A gospodine Mikuličiću, vi ste rekli da bi vam trebalo ...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: 10 minuta, časni Sude.

SUDIJA ORIE: 10 minuta. To otprilike ispunjava jedan sat koji bi bio, na osnovu onoga što je na umu Pretresnom veću, još uvek dostupan Odbrani, ali je sada podeljen među članovima timova Odbrane. Gospodine Russo.

TUŽILAC RUSSO: Hvala vam, gospodine predsedavajući. S obzirom na tempo kojim su se događaji odvijali juče i odluke Suda da zamoli gospodina Theunensa da dostavi nacрте njegovog izveštaja veštaka, Tužilaštvo traži neka razjašnjenja o poziciji Pretresnog veća. Tužilaštvo razume da su pozicije Pretresnog veća izražene u dve oblasti. Prva je, da Tužilaštvo nema obavezu da obelodani nacрте izveštaja veštaka, što nam, naravno, ne predstavlja problem. Druga stvar je da, stranka koja unajmi veštaka da pripremi izveštaj za suđenje, nema zahtev ili specijalan interes nad nacrtima tog veštaka, ako je sam veštak voljan da obezbedi te izveštaje. Drugim rečima, bez obzira na tvrdnje koje ima stranka koja je unajmila veštaka, sam veštak ima pravo da obezbedi taj izveštaj, ako on to želi.

SUDIJA ORIE: Dozvolite mi da se prvo pozabavim prvim pitanjem. Tužilaštvo nema obavezu da odelodani nacрте izveštaja veštaka i to nije problem. Pretresno veće nije donelo odluku o obavezi da se obelodani bilo šta, u stvari, s obzirom da svedok ima – da je rekao Pretresnom veću da on nema problema da podeli ranije verzije svog izveštaja veštaka sa bilo kim, rekao bih, u stvari, podnesak je sporan i...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Povuci ćemo ga, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Povuci ćete ga. Dakle nema odluke o tome. Možda se sećate juče, gospodine Russo, Pretresno veće je reklo da je na osnovu onoga što je predstavljeno, Pretresno veće donelo odluku da ne može da naredi da se obelodani dokument. I to može da vam da nekakav trag da to možda malo zavisi, od mnogih okolnosti, da li, u određenom trenutku, da li bi postojala dužnost da se obelodani dokument. Na osnovu onoga što smo čuli juče, Pretresno veće nije moglo da zaključi da postoji takva obaveza, koja bi rezultirala naredbom Pretresnog veća da se taj materijal obelodani. To je, dakle, prva oblast. Rekli ste da je drugi stav bio, da stranka koja unajmi stručnjaka da pripremi izveštaj za suđenje, nema pravo niti vlasničke interese nad nacrtima tog veštaka, ako je sam veštak voljan da obezbedi te izveštaje. Drugim rečima, bez obzira na zahteve koje ima stranka koja je unajmila veštaka, da sam veštak treba da pokuša da obezbedi – nije baš sasvim jasno šta ste mislili pod drugom tačkom?

TUŽILAC RUSSO: Časni Sude, po razumevanju Tužilaštva, Sud je tražio od svedoka, da li bi svedok imao nekih problema da obezbedi nacрте svog izveštaja, a svedok je naglasio da ne bi imao nikakav problem da to uradi, i Sud ga je nakon toga zamolio da to i uradi. Pitanje Suda postavljeno svedoku da li bi ili ne bi bilo problema, i onda nakon toga ide zahtev da obezbedi nacрте izveštaja, pretpostavlja da svedok ima pravo i/ili ovlašćenje da, u stvari, da taj izveštaj Sudu. To je bila moja namera, traženje razjašnjenja činjenice da je stav Pretresnog veća da, bez obzira na zahteve koje bi Tužilaštvo želelo da napravi, da veštak ima pravo da ponudi taj izveštaj kome god hoće.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mogu li, časni Sude?

SUDIJA ORIE: Da, gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Moj stav je da smo sad u oblasti hipotetičke situacije jer, uz dužno poštovanje, mislim da nije pitanje da mi možemo da damo sveobuhvatnu izjavu o svim stručnjacima. Postoji... ovo je malo... oblast prava, gde može postojati pitanje sa veštacima koji ne svedoče, na primer, njih je unajmila jedna ili druga stranka, ne da bi svedočili na suđenju, gde bi stranka zapravo imala pravo da spreči svedoka od davanja nečeg drugoj strani. Dakle, pre nego što pređemo u zaista hipotetičku situaciju koja bi kasnije mogla da se koristi u bilo koje svrhe, mislim da bi u ovom trenutku bilo mudro...

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*)...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Osim ako ne govorimo o stavu.

SUDIJA ORIE: Mislim da bismo mogli... ali moram da raspravim o tome sa svojim kolegama. Izgleda da pitanje koje gospodin Russo pokreće jeste da li stranka, ako pozove veštaka, ako mu traži da napiše izveštaj, da li je ta stranka u poziciji da zabrani veštaku da daje ranije verzije svog izveštaja, ako on sam nema problema da obezbedi te ranije verzije. Dakle, da li postoji takav nivo kontrole stranake koja unajmi veštaka, koji je naravno i dalje nezavistan, jer će on formirati svoje mišljenje na osnovu svog... svojih kvalifikacija kao veštaka a ne na osnovu uputstava, makar što se tiče sadržaja, u odnosu na stranku koja ga angažuje. I mislim da je pitanje koje ste hteli da pokrenete, da li stranke mogu da kažu, 'Ja sam unajmio ovog veštaka. Veštak je voljan da da ranije verzije ali sada ja, stranka A ili stranka B, ja sad kažem tom veštaku da on ne može to da uradi.' - i razumem na osnovu toga da biste vi osporili tu moć stranci koja je unajmila veštaka?

TUŽILAC RUSSO: Zapravo, časni Sude, mi tražimo pojašnjenje od Suda da je to u stvari stav Suda, i ako jeste, onda će se to svakako primenjivati na obe stranke, i mi bismo svakako bili zadovoljni sa tim.

SUDIJA ORIE: Da. Pretresno veće će to razmotriti. Ne pravim nikakva dalja zapažanja o ovoj stvari...

TUŽILAC RUSSO: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE:...iako mislim da bih mogao... mislim da sam juče rekao nekoliko stvari koje bi mogle da zakomplikuju stvari malo više nego...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mogu li...

SUDIJA ORIE: ...a tiče se – kako stoje stvari, u skladu sa... kako ste vi to predstavili. Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja još jednom... mislim da ne postoji pismeni zahtev na čekanju, i osnovne činjenice nisu jasne. I postoji stvar koja još nije bila raspravljena pred Pretresnim većem, a u vezi sa drugim svedokom, pa bih voleo da se izbegne situacija gde Pretresno veće kaže, na primer, mi možemo nezavisno da kontaktiramo svedoka kako bismo pokušali da dobijemo nacрте, i da to može nekako kasnije da se koristi kao argument da, Tužilaštvo ne bi bio u obavezi da ga obezbedi u meri u kojoj su imali. Dakle, bez da idemo kroz različite hipotetičke scenarije, predlažem da između sebe odlučimo o pitanju u vezi sa sledećim svedokom veštakom koji će doći, i ako postoji problem, onda stranke mogu da daju pismeni podnesak i da traže pomoć Pretresnog veća.

SUDIJA ORIE: Da. I naravno, gospodin Russo uvek ima pravo da zatraži uputstva od Pretresnog veća, ali bismo više voleli da se to radi putem pismenih podnesaka. Sada vidim šta vi zapravo tražite. Postoji, kao što sam rekao, stvar koja može biti malo kompleksija nego što ste je vi predstavili. Drugi način da se razreši ova stvar je da – ne da se traže uputstva, već da se jednostavno traži drugi veštak i onda da se vidi gde smo sa tim veštakom. Ali ću ostaviti vama kada...

TUŽILAC RUSSO: Cenim to, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Ako nema više pitanja, onda bih hteo da se gospodin Theunens ponovo doprati u sudnicu.

TUŽILAC RUSSO: U tom slučaju, časni Sude, tražim dozvolu da napustim sudnicu.

SUDIJA ORIE: Da, možete naravno, gospodine Russo.

(Tužilaštvo se savetuje)

(svedok je pristupio Sudu)

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, nastavićemo. Gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Da, hvala vam, gospodine predsedavajući.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Gospodine Theunens, hteo bih da porazgovaramo o prvom delu vašeg izveštaja koje je vaš... opisali ste ga kao *de jure* deo vašeg izveštaja. Mislim da ste ga opisali, nemam tačnu terminologiju, kao kompilaciju prava i propisa Republike Hrvatske kao i Hrvatske vojske. Da li je to, uopšteno govoreći, tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: A vi, vi nikada niste studirali pravo, zar ne, osim nekih kurseva na akademiji?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da vam ne treba diploma prava da biste razumeli stvari kao što su ustav ili zakon o odbrani...

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Izvinite, gospodine. Postavio sam vam pitanje. Pitao sam vas da li ste studirali pravo?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, pokušavam da odgovorim na to pitanje.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, pitao sam svedoka da odgovori na pitanje.

SUDIJA ORIE: Hajde da... Da. Pitanje je bilo da li ste ikada studirali pravo, osim što ste imali kurseve na akademiji. Ovo pitanje vam dozvoljava da, pre svega, kažete da li ste imali – da li ste pohađali neke druge kurseve, osim kurseva koje ste imali na akademiji; i drugo, takođe vam daje priliku da nam objasnite, da li ste na neki drugi način uputili sebe o stvarima koje su direktno vezane za pravo?

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, ono što sam juče opisao kao kurs iz prava, to je trajalo nekoliko godina, imao sam pravo na prvoj godini, drugoj, trećoj i četvrtoj godini. I takođe, na štabnom kursu mi... na kursu brigadnog nivoa, imali smo kurseve prava oružanog sukoba, tako da mislim da sam kvalifikovan da analiziram ustave, zakon o odbrani i povezane zakone.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Gospodine Theunens, vi niste pravni veštak, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ako mi dozvolite, zakon o odbrani, ustav je namenjen građanima jedne zemlje. Zakon o odbrani je namenjen vojnom osoblju, naročito oficirima. Ja ne očekujem da svi građani jedne zemlje imaju diplomu iz prava, ali ipak treba da razumeju ustav. Isto se primenjuje na...

ADVOKAT KEHOE: Da li...(preklapanje govornika)...

SUDIJA ORIE: Ne, gospodine Kehoe. Vi pitate... ovakvim pitanjima tražite ovakve odgovore.

ADVOKAT KEHOE: Ne, ne.

SUDIJA ORIE: Da, tražite, gospodine Kehoe. Svedok ima pravo da odgovori na pitanje, ipak ako biste mogli da skratite...

SVEDOK THEUNENS: Izvinjavam se, časni Sude. Moje razumevanje je da je zakon o odbrani namenjen vojnom osoblju i da su makar oficiri, bez obzira kakvo je njihovo moguće obrazovanje, u stanju da razumeju obaveze i dužnosti koje su ustanovljene zakonom o odbrani.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Ako mogu da vam pokažem deo vašeg svedočenja, gospodine, koje ste dali u *Predmetu Martić* na strani 1011, red 18.

ADVOKAT KEHOE: I ako mogu da to pokažem preko sistema *Sanction*, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: U 18. redu, da li ste rekli Pretresnom veću u *Predmetu Martić* da: „Ja nisam pravni veštak“?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, to je svakako – to je ono što kaže transkript.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: A i činjenica je, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Tako je kako je napisano.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Doneli ste odluku o tome koje zakone da uključite u vaš izveštaj a koje da ne uključite u vaš izveštaj, iako nemate stručnost u pravnoj oblasti. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ako je pitanje da sam napravio selekciju prava i propisa, onda je odgovor, tačno, napravio sam takvu selekciju.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: I napravili ste tu selekciju iako niste pravni veštak, i nakon što ste napravili selekciju zakona, onda ste primenili činjenice na te zakone da biste napisali vaš izveštaj. Zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, kao što sam pokušavao da objasnim, moj je stav da neko ne mora da bude pravni veštak kako bi razumeo ustav ili zakon o odbrani, i kako bi analizirao u kojoj meri su se ove pravne odredbe primenjivale ili ne tokom vojnih operacija.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dakle, dovoljno je reći, Pretresno veće samo treba da uzme svežanj ovih dokumenata koji su selektovani, kao i propratni materijal, i onda je na stručnosti Pretresnog veća, a ne na vašem komentaru, da napravi procenu o primenjivosti ovih prava na te činjenice. Da li tako Pretresno veće treba da deluje u ovoj situaciji?

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, ne očekujem od ovog svedoka da kaže ovom Sudu kako treba da rukuje određenim pitanjima. Dopustite mi da vas podsetim da je u nekoliko prilika pravni tekst bio stavljen pred svedoke koji, iz onoga što smo znali o tim svedocima, su svakako imali mnogo manje pravnog obrazovanja, pravnog iskustva, naprotiv, i oni su pitani bez ikakvih ustezanja, da nam kažu šta nešto znači, koje su bile posledice, i tako dalje, i tako dalje. Ovaj svedok nam je sada objasnio koje kurseve prava je pohađao, i takođe nam je objasnio o znanju u konkretnim oblastima prava, a vi onda kažete: "Da li ste pravni veštak?" To je isto kao da pitate nekoga, "Da li ste stručnjak za muziku?" I onda će on reći, jesam ili nisam, u zavisnosti da li svira klavir ili flautu, jer on nije stručnjak za sviranje flaute. I da ste mogli da pitate Arthura Rubensteina da li je bio dobar klavir majstor, on bi možda porekao to. Neko drugi ne bi. To znači da je to donekle stvar procene, i to interesuje ovo Pretresno veće, da zna šta – kako je svedok razvijao znanje, veštine ili iskustvo koje mu dozvoljava da pomogne Pretresnom veću da bolje razume određene stvari. A to se ne radi pitanjem: "Da li ste pravni veštak?" To je da ili ne, to je pojednostavljanje koje nije – to neće bitno pomoći Pretresnom veću da donese ocenu o tome da li treba ili ne treba prihvatiti tu pomoć veštaka koji nudi svoje veštine, svoje znanje ili svoje iskustvo Pretresnom veću.

ADVOKAT KEHOE: Cenim vaša uputstva, gospodine predsedavajući. Ja sam samo koristio 29. pasus časnog Suda... odluke Pretresnog veća, gde je časni Sud želeo nacrt o stvarima koje su bile mišljenje koje je ponudio svedok, kao suprotne oblastima stručnosti ovog svedoka. I to uzimam iz pasusa 29, kao što stoji u pasusu 25, da postoji jasno razdvajanje kod Pretresnog veća između te dve oblasti, i to je bio razlog zašto sam ja istraživao ovo. Razumem da sam te delove... ti delovi su bili davani drugim svedocima da ih objasne, i pretpostavljam da se, u odsustvu stručnosti u mnogim slučajevima, to izvelo kao mišljenje ili pozicija svedoka.

SUDIJA ORIE: Zbog toga je svakako važno da se zna da li je gospodin Theunens specijalizovan o zakonu o porezu ili drugim pravnim temama, ali reći: "Da li ste pravni veštak?" - to je veoma široko. Hajde da na trošimo više vreme na ovo. Možete nastaviti, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude. Ali ja sam govorio o toj konkretnoj stvari. Ali detaljnije ući u ovu konkretnu oblast, a sada govorimo o oblasti discipline, to ću prepustiti gospodinu Mišetiću.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala vam, gospodine predsedavajući.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MIŠETIĆ

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Dobar dan, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Dobar dan, gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Gospodine Theunens, u vezi sa vojnom disciplinom, da li ste ikad objavili nešto na temu vojne discipline?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne, časni Sude. Jedina stvar koju sam radio, pored, očigledno, mojih dužnosti kao oficira jeste, pre par meseci sam održao predavanje stažistima u Tužilaštvu o ulozi vojske u uspostavljanju vladavine prava.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Ali ta se tema nije konkretno bavila pitanjem vojne discipline?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, ako konsultujete literaturu o ulozi vojske u vezi sa uspostavljanjem vladavine prava, vi ćete – jedna od prvih stvari koju će svaki – bilo akademik ili profesionalni oficir da prokomentariše, jeste da jedino disciplinske snage mogu da se koriste da bi se uspostavila vladavina prava, i da je, zbog toga, razumevanje vojne discipline prilično važno za taj kontekst.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Da li ste – pored tog seminara za stažiste, da li ste ikada držali predavanje ili govorili u javnosti o pitanju vojne discipline?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Često sam govorio... izvinjavam se zbog transkripta. Često sam govorio svojim vojnicima kada sam bio komandant voda, kao i mojim oficirima kadetima o važnosti discipline i zašto moraju da rade određene stvari koje na prvi pogled ne izgledaju prijatno, ili prikladno, ili prihvatljivo po njihovom mišljenju, i očigledno da je to bilo povezano sa sprovođenjem discipline.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Mislim više u profesionalnom ili akademskom smislu. Da li ste predavali ili javno govorili na temu vojne discipline?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne, nisam, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: U vezi sa vašom ulogom kao komandanta voda, da li imate neko konkretno znanje o vojnoj disciplini, a koje ne poseduje neki prosečan belgijski komandant voda?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, ja se nadam da svi oficiri, bilo belgijski bilo neke druge zemlje, imaju razumevanja o vojnoj disciplini, ali ja nemam nekih određenih talenata u ovoj oblasti koje niko drugi nema. U meri u kojoj mogu da ocenjujem znanje mojih kolega oficira.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Možete li nam reći, ili identifikovati, bilo koji tekst u poslednjih 10 godina koji ste pročitali, koji se primarno bavi temom vojne discipline. I ne govorim o tekstovima koji su povezani sa ovom temom; govorim o tekstovima koji se primarno bave temom vojne discipline.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Videćete brojne fusnote u mom izveštaju koje se bave tom temom. Na primer, mislim na FM 100-5, američki dokument o regulisanju operacija, koji se bavi konceptom discipline u operacijama. To se nalazi u 7. delu izveštaja.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Napravio sam grešku. Trebalo je da budem konkretniji. Govorim o akademskim studijama, akademskim publikacijama, o pravnim člancima, nešto iz akademske oblasti koja se primarno bavi temom vojne discipline?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, verujem da zbog različitih pozadina koje imamo, da bi moj odgovor bio – milsim, očigledno je drugačiji. Ne očekujem da nađem – izvinjavam se, preformulisaću. Mislim da ja radije čitam vojne propise o vojnoj disciplini nego akademske članke, jer je moje iskustvo o vojnim propisima da su oni mnogo praktičniji i...

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, ako mogu da vas prekinem tu. Pitanje koje vam je postavljeno je bilo vrlo činjenično, da li ste u poslednjih 10 godina pročitali materijal, gospodin Kehoe (sic) bi želeo da zna šta ste možda pročitali, a ne da li ste smatrali da je to više... a ne da li ste mogli bolje da iskoristite vaše vreme čitajući nešto drugo. Pitanje je bilo vrlo činjenično. Možete li, molim vas, da odgovorite na to pitanje?

ADVOKAT KEHOE: Sudijo, ulažem prigovor na to što ste me pomešali sa gospodinom Mišetićem. Ja mnogo bolje izgledam od njega.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Moj prigovor je mnogo veći, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Vidim kako je naš zapisničar bio na oprezu i zapisao (sic). To nam pokazuje kako možemo da se oslonimo na njih. Pustiću da to odleži nekoliko dana. To je dobra ili loša stvar za vas, gospodine Kehoe, da vam se obraćaju kao gospodinu Mišetiću, ili za vas, gospodine Mišetiću, da vam se obraćaju kao gospodine Kehoeu. Ja bih, ipak, voleo da mi se obraćate sa predsedavajući sudija. Da ne bude zabune oko toga. Možete li da odgovorite na pitanje?

SVEDOK THEUNENS: Da, časni Sude, izvinjavam se za prvobitnu digresiju. Kako bih pripremio ovo predavanje o vladavini prava, ja sam svakako pročitao nekoliko članaka koji su objavljeni, na primer, u *US Military Review*. Bilo je i članaka iz *Parameters* - to je još jedan američki vojni magazin koji je namenjen, uglavnom starijim oficirima. Nisam proverio materijal pre dolaska ovde, ali ako hoćete mogu to doneti na sledećoj pauzi. Postoje akademski članci o aspektima važnosti vojne discipline u vezi sa sprovođenjem vladavine prava putem vojnih snaga.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Da, ako biste mogli.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine predsjedavajući, ako mogu da zamolim svedoka da obezbedi to.

SUDIJA ORIE: Ako je svedok voljan da ih donese, cenili bismo to, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS: To onda implicira, časni Sude, da mi je dozvoljeno da odem do moje kancelarije tokom pauze.

SUDIJA ORIE: Gosodine Kehoe... gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, to nije problem.

SUDIJA ORIE: Možete ih doneti iz vaše kancelarije. Molim vas nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala vam, gospodine predsjedavajući.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Gospodine Theunens, kada ste prvi put počeli da proučavate hrvatski Pravilnik o vojnoj disciplini iz 1995. godine?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Prvi put mora da je bilo... prvi put mora da je bilo u januaru 2007. godine. Odmah nakon dobijanja zadatka da sastavim ovaj izveštaj.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Da li ste dobili neku pomoć od nekoga u interpretaciji hrvatskog Pravilnika ili je to striktno vaša interpretacija Pravilnika, na osnovu onoga što ste pročitali?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Nisam imao pomoć drugih u – dok sam čitao – i interpretirao, i analizirao Pravilnik o disciplini iz 1992. godine, hrvatski Pravilnik o disciplini.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Da li ste išli u Hrvatsku i sproveli sopstvenu istragu hrvatske arhive, kako biste našli dokumenta na temu vojne – hrvatske vojne discipline?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne. Nisam išao, časni Sude. Mogu, ako želite, i da objasnim zašto.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Naravno.

SUDIJA ORIE: Ako... ako gospodin Mišetić želi da čuje vaše objašnjenje, a očigledno želi. Molim vas, nastavite.

SVEDOK THEUNENS: Pa, moja pozicija, kada mi je tim Tužilaštva tražio da sačinim izveštaj, takođe su mi stavili na znanje da nisam deo istrage i da, ako imam određenje zahteve u vezi sa dokumentima, da ih kažem dvojici obaveštajnih analitičara koji rade na slučaju. I to sam i uradio. I spomenuo sam primer juče. Tokom moje istrage, nisam naišao na konkretni hrvatski vojni propis koji se bavi primenom međunarodnog ratnog prava. I to je bilo jedno od pitanja koje sam pokrenuo sa mojim kolegama, jer su oni išli u arhive, ili su učestvovali u izradi nacrtu zahteva za pomoć, koji su upućeni vladi Hrvatske.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Da li je onda u redu reći da je vaše razumevanje hrvatske vojne discipline ograničeno na dokumente koji su, zapravo, u posedu kancelarije Tužilaštva?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude. Želim da dodam da, kada sam pregledao odluke o vojnoj disciplini, da se nametnu disciplinske mere, ili kazne, ili žalbe, tu – reference su uvek pravljenе, il su postojale reference ka Pravilniku o disciplini, i to je zapravo bio pravilnik koji sam ja pregledao.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: U vezi sa... i ispravite me ako grešim, ali ako sam vas dobro razumeo juče, kada su postojale praznine u dokumentaciji kancelarije Tužilaštva o hrvatskom zakonu, vi ste se okretali ka drugim izvorima, u pokušaju da rekonstruišete određenu zakonodavnu oblast, na primer, zakon Socijalističke Federative Republike Jugoslavije ili američki vojni zakon. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, zamenio bih reč „zakon“ sa „vojnim propisima,“ i onda je zapažanje tačno. Citirao sam iz SFRJ-a Zakon o opštenarodnoj odbrani, možda u uvodu, ali ne kao zamenu za hrvatski zakon. Citirao sam propise Oružanih snaga SFRJ, kao i američke vojne propise kada je postojala praznina, ali sve kako bih pokazao univerzalni karakter hrvatskih vojnih propisa koje sam imao.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: I na kraju, koristili ste SFRJ i američke propise kako biste popunili praznine, u nekim slučajevima te praznine su postojale jer nije bilo hrvatskog zakona u tom trenutku, a u drugim slučajevima, jer je možda postojao neki drugi hrvatski zakon, ali niste niste imali pristup njemu. Da li je to tačno? Izvinjavam se, propis. Izbacujem deo gde kažem zakon. Da preformulišem pitanje: Kada su postojale praznine, popunili ste – te praznine, iz vaše perspektive, mogle su da postoje, ili zato što nije bilo hrvatskog propisa o toj stvari ili je postojao hrvatski propis, ali vi niste imali pristup istome u kancelariji Tužilaštva. Tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala vam, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay?

ADVOKAT KAY: Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, sada će vas o ovoj temi unakrsno ispitivati gospodin Kay, a on je advokat gospodina Čermaka.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KAY

ADVOKAT KAY - PITANJE: Nekoliko detalja, pre svega, molim vas, gospodine Theunens. Kog datuma ste počeli da radite na ovom slučaju?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ako se dobro sećam, u decembru 2006. godine, ali se ne sećam tačnog datuma. Imao sam neformalni sastanak sa Douglasom Marks Mooreom i Alanom Tiegerom o mogućoj podršci ovom slučaju, i onda u januaru, počeo sam... mislim, razgovarali smo o zadatku od 10 i 17 tačaka. Počeo sam da radim na izveštaju. Moj rad u ovom slučaju je ograničen na rad na izveštaju.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Dakle, to bi trebalo da bude od januara 2007. godine?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Upravo gledam dokumentaciju koja vam je data. Da li su vam dali kopiju optužnice?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Nije mi data kopija optužnice, ali ja sam odlučio da pročitam optužnicu kako bih razumeo vremenski okvir, događaje, i druge stvari koje sam smatrao relevantnim.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Spomenuli ste predraspravne podneske Odbrane. Da li ste videli predraspravne podneske Tužilaštva?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ponovo sam sinoć proverio dokumenta na mom stolu i da, imao sam kopiju predraspravnih podnesaka Odbrane, koje sam pročitao, i takođe kopiju predraspravnog podneska Tužioca, ali se ne sećam tačno u kom obimu sam pročitao poslednji dokument. Sećam se da sam čitao prvi dokument.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Rekli ste nam da ste bili deo tima vojnih analitičara, a to je grupa sa kojom ste radili u kancelariji tužioca, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Situacija se razvijala tokom godina, časni Sude, prvobitno – mi smo i dalje na papiru tim, ali u stvari, svaki analitičar je deo sudskog tima, gde razgovaramo jedni sa drugima, naravno, kako bismo učili iz iskustava jedni od drugih, ali moram da kažem da je moja interakcija sa drugim članovima tima bila prilično ograničena. I ako želite, mogu da objasnim zašto.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Molim vas, objasnite.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pre svega, bio sam veoma zauzet radom na drugim suđenjima. Takođe, zbog specifičnosti *Predmeta Gotovina, Čermak i Markač*, ja sam bio u kontaktu samo sa dvojicom analitičara, Dai Morrisom i Andrei Shakhmetovim. I ja sam... ako želite, mogu da objasnim tu interakciju. Oni su mi dostavljali tabele. Pitao sam ih, kad god su se spominjale arhive misije, dostavljao sam im listu dokumenata koje sam želeo da imam. I može biti da sam im postavljao neka praktična pitanja o dostupnosti prevoda, ili slična pitanja.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Rekli ste nam da niste razgovarali sa svedocima. Da li su ti drugi članovi tima razgovarali sa svedocima Tužilaštva u ovom predmetu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pretpostavljam – verujem da jesu, časni Sude.

ADVOKAT KAY - PITANJE: A da li ste znali u kojim razgovorima su učestvovali?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim, tokom godina smo očigledno razgovarali jedni sa drugima, i čuo sam da je ranije, na primer, Dai Morris učestvovao u misijama kada se razgovaralo sa svedocima. Nisam siguran o njegovoj ulozi u tim razgovorima, da li je on zapravo vodio razgovor ili je samo pomagao, i ne sećam se tačno sa kim je tačno razgovorao ili učestvovao u razgovoru.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li ste znali šta je otkriveno tokom tih razgovora?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne, časni Sude, ne znam.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Opseg vašeg izveštaja, da li biste se složili, je o strukturi oružanih snaga Republike Hrvatske 1995. godine, sa prethodnim periodima koji su relevantni?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Samo mali dodatak, časni Sude, odgovor je da. Ali na osnovu mog pregleda hrvatskog zakonodavstva, specijalna policija nije identifikovana kao deo Hrvatske vojske kao takve, ili hrvatskih vojnih snaga, i zbog toga bih želeo da dodam da sam pregledao i strukturu, ulogu, misiju, rukovođenje i komandovanje specijalne policije.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To bi bilo moje sledeće pitanje. Namerno sam radvojio te teme. Izveštaj je takođe činila i struktura civilnih delova hrvatske vlade.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, govorio sam o... govorim o rukovođenju i komandovanju nad oružanim snagama, koja očigledno ukazuje na vrhovnu komandu, odnosno predsednika. Takođe sam govorio i o ministarstvu i ministru odbrane. A u vezi policije, dostavio sam minimalne informacije o pozadini Ministarstva unutrašnjih poslova i drugih policijskih snaga i obratio sam pažnju u izveštaju na specijalnu policiju.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Takođe ste govorili o civilnoj vlasti u Kninu. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako, časni Sude. Govorio sam o ulozi generala Čermaka kao komandanta kninskog garnizona između 6. avgusta i do... oko novembra. I ako želite, mogu da konkretizujem datum do kada - novembar 1995. godine. I moj zaključak o tome je da general Čermak ne samo da je bio komandant garnizona, već je vršio ovlašćenja koja bi se očekivala od čisto civilnog organa vlasti.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Dokumente koje ste razmatrali u skladu sa širinom vašeg izveštaja u ova tri opširna naslova, i namerno nisam bio konkretan, jer se u ovoj fazi bavimo opštim stvarima, bili su zasnovani na dokumentima koje je posedovala kancelarija Tužilaštva. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno za... za... recimo 95 posto dokumenata. S obzirom da sam... naročito za ove američke vojne propise, tražio sam informacije na Internetu i onda sam taj materijal uveo u dokaze, i onda, nakon mojih aktivnosti, postalo je dostupno kancelariji tužioca.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Što se tiče širine, onda, i metodologije izrade izveštaja, vaša metodologija se oslanjala na ono što se naučili za vreme vaše istrage. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Na, časni Sude, to nije tačno. Metodologija izrade izveštaja koju sam primenio i koju sam takođe objasnio u... oslanja se na znanje koje sam imao pre pristupanju kancelariji Tužilaštva, a to je bilo 2001. godine, i takođe na znanje koje sam stekao pre nego što sam počeo ovaj izveštaj, a to je bilo u januaru 2007. godine.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Niste imali neke prethodno postojeće materijale, koji bi činili najveći deo suštine ovog izveštaja, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ako mislite da nisam imao neku vrstu ličnog zbira dokumenata koji se bave ovom temom, koji se bave temom koja je pokrivena izveštajem, to je tačno. Ali, samo želim da napravim razliku između posedovanja fizičkih dokumenata i posedovanja znanja ili stručnosti o određenoj temi.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovo je prvi put da ste se bavili ovim temama u okviru opsega vašeg izveštaja tokom vaše karijere. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne, časni Sude. O određenim aspektima mog izveštaja sam morao da se bavim, ili njima sam se takođe bavio dok sam radio kao vojni obaveštajni oficir u Štabu UNPROFOR/UNPF, naročito tokom avgusta i septembra 1995. godine. I nekim aspektima sam se takođe bavio u drugačijoj formi, ne u izveštaju već radeći nacрте, pismene procene, koje sam spremao dok sam radio za belgijsko Ministarstvo odbrane.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ne govorim o starim JNA propisima, niti tome slično. Svrha mog pitanja tiče se širine vašeg izveštaja koji je primenjen na Republiku Hrvatsku, zbog toga sam sumirao te oblasti kao što sam uradio. Drugačije postavljeno - da li bi bilo u redu reći da zakoni i

propisi o kojima ste govorili u izveštaju, kao i naredbe, odluke, i druga dokumenta koja se nalaze u fusnotama vašeg izveštaja, su stavljeni pred vas prvi put kada ste počeli vašu istragu, u januaru 2007. godine?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ako mi dozvolite, pitanje je u celini veoma široko. Sećam se... samo da dam jedan primer; sećam se kada sam služio u UNTAES-u, Prelaznoj upravi Ujedinjenih nacija u Istočnoj Slavoniji, između jula 1996. godine i maja 1997. godine, tražena mi je od vojnih obavestajnih oficira – naših podređenih bataljona kao i članova vojne komande, da li mogu da sastavim neku vrstu uputstva o političkoj i vojnoj strukturi Hrvatske. I onda sam, naravno, kontaktirao članove kancelarije za političke poslove u štabu UNTAES-a, kao i civilnih poslova, kako bih dobio, na primer, kopije ustava, dokumenta u vezi sa vojnom strukturom. Imao sam pristup hrvatskim vojnim novinama, na primer. Možda je bilo nekih propisa, ali očigledno ne u tom opsegu u kojem ih sada imam. I koristio sam informacije da napravim neku vrstu osnovnog vodiča o političkoj i vojnoj strukturi u Hrvatskoj, koju su pregledali relevantni ljudi u odeljenju za političke poslove u štabu UNTAES-a, pre nego što smo mi... pre nego što je poslato bataljonima koji su bili deo UNTAES mirovnih snaga. To je samo – izvinjavam se što sam tako opširan, časni Sude, ali to je samo primer da pokažem da sam radio na tim stvarima pre priključivanju MKSJ.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li biste se složili da ta veoma opšta dokumenta, i dokumenta, kao i unutrašnje naredbe i komande, dokumentacija koja je nastala u okviru jedinica, bataljona, brigada, institucija, to nije materijal koji ste nekada ranije videli?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, tačno je da nisam video, na primer, konkretnu naredbu za napad *Kozjak 1995*, od strane splitskog vojnog okruga, ali bih želeo da vam skrenem pažnju na to da su te činjenice ustanovljene na osnovu određenih obrazaca, i meni su ti obrasci bili poznati iz moje obuke u Belgijskoj vojsci. Neke od ovih dokumenata, po pitanju obrasca, izgleda i koncepta, takođe sam video i analizirao tokom mojih aktivnosti u drugim sudskim predmetima. Znam, na primer, na osnovu mog rada u Belgiji, šta je ratni dnevnik, zašto je on važan, iako ga mi drugačije zovemo. Sada, ja znam, na primer, iz mog rada na suđenju za Vukovar, da je ratni dnevnik, onaj gardijske brigade, da je ključni deo dokaza za taj predmet. Pa, to mi je pomoglo u proceni i razumevanju važnosti ratnog dnevnika i dnevnika vojnih operacija splitskog vojnog okruga za vreme *operacije Oluja*, pre i za vreme *operacije Oluja*.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To su vrlo opšta dokumenta koja su dobro poznata. Vaša stručnost nije opšte prirode već konkretne prirode, za svrhu ovog izveštaja, da li biste se složili?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Nisam siguran da sam razumeo vaše pitanje.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Onda ću postaviti pitanje iz dva dela. Prvobitno, ova dokumenta su vam data za strukturu ovog izveštaja, i vi ste učili, na poslu, o unutrašnjem radu hrvatskih oružanih snaga i o civilnim i političkim strukturama?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, odgovori koje sam dao na prethodna pitanja, po mom mišljenju, pokazuju suprotno. Pokušaću da preformulišem to kao – uključujući moj javni CV. Ako sam u određenom trenutku zadužen da dajem dnevni – kratki dnevni obaveštajni izveštaj za Balkan načelniku štaba odbrane u Belgiji i članovima štaba odbrane, pa, zadužen sam jer je neko smatrao da sam sposoban da govorim, ne samo – ne samo da sastavim kratak izveštaj, već i da odgovorim na pitanja koje načelnik štaba odbrane može da ima. A na ova pitanja se ne može odgovoriti ako neko nema stečeno znanje o političkoj i vojnoj pozadini sukoba, kao i – na primer, o ulozi i stavu međunarodne zajednice u sukobu. Tako da, još jednom, nije da sam u januaru 2007. godine otkrio – u januaru 2007. godine, otkrio da je postojala Hrvatska vojska, da je postojala specijalna policija, da su postojali garnizoni i da su imali dnevničke o vojnim operacijama. Kada sam pročitao – a to je dokazni predmet Tužilaštva broj P71, prvi put i kada sam video unos, kao na primer, radni sastanak, tačno sam znao šta je to. U smislu da sam učestvovao na takvim sastancima, ne samo u UNPROFOR-u, već i kada sam bio stacioniran u Nemačkoj i razumeo sam – razumeo sam važnost takvog sastanka, onoga što je rečeno, onoga što nije rečeno, i zašto nije. I takođe važnost komentara koje je dao komandant. I to samo koristim kao primer, ali mogu da idem mnogo detaljnije, ako to želite.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovde se ne radi o tome da vi možete da date, sakupite i identifikujete dokumente koji su vam dati, gospodine Theunens. To nije – to nije tema. Tema je, da li ste dovoljno stručni o tim stvarima da savetujete Sud, da li ste znali dovoljno o ovim temama koje se nalaze unutar vašeg izveštaja, ili ste učili te detalje dok ste bili na zadatku izarde ovog izveštaja. Došli ste sa određenim nivoom znanja, iskustva, nema sumnje u to, i bili ste na osnovnim kursevima unutar Beligijske vojske i osnovnim obukama, i bili ste analitičar, bili ste – kao što ste opisali, ali ovde se radi o hrvatskom sistemu, a to je tema ovde, da li ste – metodologija izrade izveštaja, stavljanje dokumenata pred vas, vi ste učili o strukturi na samom poslu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja ću... plašim se da ću se ponavljati, ali želim da naglasim da se ne radi samo o tome da je neko stavio dokumenta ispred mene. Tačno je da sam primio tabele, ali sam takođe – sproveo sam sopstvenu istragu, i teško je reći, ali mislim da je makar 30 posto dokumenata koji su uključeni u izveštaj, dokumenti koje sam ja našao. Nisam proveravao za svaki dokument da li se nalazi u tabeli ili ne. To nije bila moja briga. Moja briga je bila da otkrijem da li je dokument relevantan ili nije. Relevantnost sam ja utvrđivao, samo na osnovu metodologije koju sam primenjivao. Metodologija podrazumeva prethodno znanje. Još jednom, ako sam davao kratke izveštaje komandantu snaga UNPROFOR-a, i u slučaju ozbiljnog razvoja situacije, specijalnom predstavniku generalnog sekretara UN-a, i ja sam određen da to uradim, nisam ja sam o tome odlučivao. Pretpostavljam da oni koji su to odlučili – stajem samo zbog transkripta. Da oni koji su odlučili da me angažuju, kako bih dao te kratke izveštaje, da su znali šta rade. Nisam upoznat sa kriterijumom koji su primenjivali, ali mislim da je relevantno da Sud to zna.

ADVOKAT KAY: Nemam dalja pitanja.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine Kay. Gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam, časni Sude.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MIKULIČIĆ

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Dobar dan.

SUDIJA ORIE: Gospodin Mikuličić je advokat gospodina Markača, i on će vas unakrsno ispitivati o ovoj oblasti. Molim vas nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Dobar dan, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Dobar dan, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Na osnovu javnog kurikulumu, i iz onoga što ste rekli ovdje, da ste tijekom vašeg obrazovanja prošli određene kurseve u Belgijskoj vojsci i drugde; Međutim, nisam nigdje primetio da ste prošli neki kurs, ili stekli neka znanja o temi specijalne policije. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da postoje dve komponente u ovom pitanju. Prva je, da li sam pohađao konkretan kurs o hrvatskoj specijalnoj policiji, i odgovor je ne. Druga komponenta je, da li sam imao znanje o specijalnoj – ili imam znanje o specijalnoj policiji. Bez da opet uđemo u ono o čemu smo juče pričali na zatvorenoj sednici, mogu da izjavim da sam imao znanje o doktrini, mandatu, ulozi, misijama, upotrebi i povezanim temama o hrvatskoj specijalnoj policiji, pre nego što sam se pridružio MKSJ u junu 2001. godine.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Vi ste nam takođe rekli da ste prošli neke kurseve iz fizike i kemije, a da se ipak ne smatrate ekspertom za ta područja. Da li se smatrate ekspertom za područje specijalne policije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, nije na meni da odlučim da li sam stručnjak ili nisam. Mislim da sam, tokom godina, kako van MKSJ tako i tokom mog boravka ovde, stekao dovoljno znanja i razumevanja o hrvatskoj specijalnoj policiji, kako bih mogao da razgovaram o temi, temi koju sam pokrio svojim izveštajem.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Kada sam vas pitao, gospodine Theunens, da li se smatrate, da li se osjećate ekspertom, onda referiram na pitanje gospodina Waespija, sa današnje rasprave, to je strana 47, red 12, koji je pitao ... da li ste smatrali da imate stručnost da se bavite civilnim strukturama. Vaš odgovor je bio ... to je teško pitanje, jer očigledno iz mog rada u MKSJ, nisam imao tu stručnost. Možete li se složiti sa mnom da je specijalna policija deo Ministarstva unutrašnjih poslova, koja je civilna ustanova po svojoj kategorizaciji?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, specijalna policija je svakako deo Ministarstva unutrašnjih poslova. Ono je organizovano poput vojske. Koriste se vojni činovi, makar za višu hijerarhiju, i na osnovu mojih pregleda i analize dokumenata, koristila se kao specijalna vojna snaga za određene operacije. Makar za vreme i posle operacije Oluja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, imam nekih poteškoća u nalaženju vaše reference na strani 47. Je li to bilo danas ili je bilo juče?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: To je 19. novembar. Juče.

SUDIJA ORIE: Juče, da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Strana 47, redovi od 11 do 18.

SUDIJA ORIE: Hvala vam.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Ako sam vas dobro shvatio, gospodine Theunens, premda se vi ne osjećate ekspertom za civilne strukture, i premda je specijalna policija dio civilne strukture, vi se ipak smatrate dovoljno stručnim za ekspertizu specijalne policije. Je li to tačno? Ili je to kontradiktorno? Kakav je vaš stav o tome?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne. Mislim da ste sumirali šta sam pokušao da kažem i ne vidim kontradiktornosti u tome.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Jste li ste ikada, gospodine Theunens, pročitali neku stručnu raspravu o predmetu specijalne policije, o nameni, ustroju, upotrebi jedinica specijalne policije u mirnodopskim vremenima, odnosno, u borbenim aktivnostima? Ako jeste, molim vas da mi navedete.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pretpostavljam da se pitanje odnosi na dokumente ili studije koji se ne spominju u mom izveštaju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Ja bih želio dobiti odgovor o vašem predznanju, o vašem obrazovanju u pogledu specijalne policije. Pa je moje pitanje, jeste li ikada pročitali neku raspravu, članak ili neku knjigu u bezi funkcije, djelovanja i svrhe specijalne policije? Ako jeste, molim vas da mi navedete izvor.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, pre nego što sam se priključio MKSJ, dok sam radio za belgijsko ministarstvo odbrane, pregledao sam informacije koje pokrivaju pitanje koje je postavio gospodin Mikuličić. Kao dodatak, ja – tokom vremenskog perioda kada sam služio u UNPROFOR-u, kao i UNTAES-u, imali smo pristup lokalnim – mislim, hrvatskoj štampi, uključujući vojne magazine i takođe druge magazine koji su se konkretno bavili – sećam se članaka koji su se konkretno bavili ulogom specijalne policije.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Da li vi to nama kažete, gospodine Theunens, da vašu ekspertizu bazirate na novinskim člancima koje ste pročitali u vezi uloge specijalne policije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Gospodine Mikuličići, želeo bih da vas uputim na prvi deo mog odgovora.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Da li ste vi osobno napisali neki rad na temu uloge i rada specijalne policije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da – raniji dokument koji sam spomenuo, onaj koji sam sastavio dok sam služio u misiji UNTAES-a, o civilnim i vojnim strukturama u Hrvatskoj, da se on takođe bavi specijalnom policijom. Dok sam bio član belgijskih vojnih snaga, takođe sam dao – to sam zvao obaveštajni ili pozadinski kratki sastanak sa novopostavljenim ECMM (Posmatračka misija Evropske zajednice) posmatračima, koji su bili poslani na zadatak. I očigledno, tokom tog kratkog sastanka, nisam pokrio samo političke – opšte političke, istorijske, vojne aspekte, već i specijalnu policiju, iako je to bilo u opštem smislu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Rekli ste nam, u uvodu, da ste u nekoliko predmeta pred ovim Sudom, svjedočili u svojstvu ekspertnog svjedoka. Da li ste ikada svjedočili u svojstvu ekspertnog svjedoka pred ovim Sudom, ili nekim tijelom, na temu uloge specijalne policije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne, časni Sude. Ovo će biti, ili će možda biti, prvi put.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nemam više pitanja, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine Mikuličiću.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Ići ćemo na pauzu sada, i onda ćemo nakon pauze da nastavimo, gospodine Waespi, treći deo, o suštini svedokovog – svedokovog izveštaja. Nastavićemo u 17.50 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Pre svega, video sam da je gospodin Theunens doneo neke knjige, i mislim, članke, sa sobom, koji bi mogli da budu povezani sa onim člancima o disciplini koje je tražio moj kolega, gospodin Mišetić.

SUDIJA ORIE: Da li ste to doneli, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS: Svakako, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Da. Ne znam – nikada nije problem sa knjigama da ih date nekome, nego da ih dobijete nazad. To je iskustvo svih nas. Sada, ono što bih voleo da uradite, jeste da kopirate naslove, ili samo da ih pogledate, ili ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude. I predaću ih nazad do kraja dana.

SUDIJA ORIE: To je čak pod sudskim nadzorom, da li su knjige vraćene.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tačno, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da li ste voljni da ih date gospodinu Mišetiću?

SVEDOK THEUNENS: Moram reći – mislim, ako mi dozvolite, da je prva knjiga veoma interesantna u ovom kontekstu.

SUDIJA ORIE: Da, da. Sada, skrenuti pažnju da je jedna knjiga od posebnog interesa on drugih i ... Onda, gospodine Waespi, molim vas nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

ISPITIVANJE: TUŽILAC WAESPI

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Prva tema kojom bih želeo da se bavimo jesu rukovođenje i komandovanje i vojna disciplina.

TUŽILAC WAESPI: Ako možemo da prikazemo izveštaj, to je sada dokazni predmet Tužilaštva broj 1013, označen za identifikaciju. I treba mi sažetak, strana 22 u engleskoj verziji, i mislim da je drugi prevod, strana B na B/H/S verziji.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Sada, bavili ste se rukovođenjem i komandovanjem i vojnom disciplinom u pasusima od 3 do 5, i u pasusu 18 u ovom sažetku, i može se naći referenca u telu izveštaja. Sada bih hteo da razgovaramo o ove dve teme zajedno, jer su povezane. U vezi sa vojnom disciplinom, u pasusu 18 vašeg sažetka, dali ste sledeća mišljenja. To je druga rečenica, treći red, i citiram: „1995. godine, pravni sistem, za sprovođenje vojne discipline i vojnih zakona, postojao je u okviru hrvatskih vojnih snaga.“ A poslednja rečenica pasusa 18, to je na sledećoj strani u engleskoj verziji. Citiram: „Pregled prepiske između komande splitskog vojnog okruga i njegovih podređenih jedinica pokazuje da je ovde goreopisani sistem discipline sproveden od strane general majora Ante Gotovine, u njegovoj zoni odgovornosti pre operacije Oluja.“ Sada bih hteo da istražim osnove ovih zaključaka, ali dozvolite mi da vas prvo pitam: Da li stojite iza ova dva zaključka?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude, stojim iza ova dva zaključka.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da prvo pogledamo četiri dokumenta, zovete ih propisi, koji daju nacrt doktrine.

TUŽILAC WAESPI: Prvi dokument koji bih hteo da pogledamo, i nadam se, časni Sude, da imate spisak tema i dokaznih predmeta pred vama o kojima ću da govorim. To je – zove se tabulator 8. To je dokument broj 3049 po Pravilu 65 ter.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, Pretresno veće nema ništa pred sobom, što još uvek – još uvek ima status dokumenta po Pravilu 65 ter. Ako nije na neki način obeleženo za identifikaciju ili usvojeno u spis, dakle ako – video sam liste od 10 i onda od 17 tačaka, ali mislim da nisu ni obeleženi ni...

TUŽILAC WAESPI: Ne, to je druga tema. Poslao sam, pre oko nedelju dana, veću Odbrane i, svakako, osoblju Pretresnog veća, spisak tema i dokumenata koje će Tužilaštvo da koristi u uživom svedočenju Reynauda Theunensa. I očekivao sam da će to biti dato Pretresnom veću. Izvinjavam se zbog ...

(Pretresno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA ORIE: Pretresno veće je primilo to. Možete da nastavite. Imaćemo to na našim ekranima za minut.

TUŽILAC WAESPI: Puno vam hvala, gospodine Predsedavajući. To je koristan dokument jer –

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Korisno je jer se odnosi na fusnote i na numeraciju izveštaja veštaka, gde su svi dokazni premeti o kojima ću da govorim uživo spomenuti tu.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Dakle, prvi dokazni predmet – možete li ukratko, veoma ukratko, bez da idete u suštinu, da nam objasnite, gospodine Theunens, o čemu je ovaj propis.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ovo je zakon o odbrani Republike Hrvatske iz jula 1993. godine. Zakon o odbrani uspostavlja, ili definiše, oružane snage, rukovođenje i komandovanje nad tim oružanim snagama, i bavi se i aspektima dužnosti vojnog osoblja, kao i strukturi oružanih snaga.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam. Da pređemo sada na član 49.

TUŽILAC WAESPI: To je 39. strana u elektronskom sistemu sudnice, na engleskom, i strana 18 na B/H/S verziji.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Možete li nam reći koji su principi rukovođenja i komandovanja, na osnovu vašeg pregleda materijala i vaše stručnosti o hrvatskoj vojsci.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, član 49 definiše dva načela rukovođenja i komandovanja hrvatskih oružanih snaga; naime, jedinstvo komande, što znači da postoji samo jedan komandant u datom trenutku; i drugo načelo, obaveza da se izvršavaju odluke, komande i naredbe nadređenih. Naravno, obaveza da se izvršavaju odluke ima posledicu da ljudi, mislim na podređene, da se smatraju odgovornim za implementaciju ovih naredbi, što se može videti u drugom pasusu ovog članka.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući (sic). Ako možemo da pređemo na član 39, što znači malo nazad. Možete li da objasnite značaj člana 39, ako ga ima, u vezi sa rukovođenjem i komandovanjem.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ovaj član je u vezi sa rukovođenjem i komandovanjem – u onoj meri da, kada pripadnici oružanih snaga vrše borbene operacije, na osnovu ovog članka, oni će uvek i pod svim okolnostima poštovati pravila međunarodnog ratnog prava, i humano postupati prema ranjenim neprijateljima i zatvoreniciima, i štiti stanovništvo, kao i druga pravila ovog prava – ovih prava. I to je povezano sa člankom o kome sam govorio u delu

o rukovođenju i komandovanju, koji kaže da naredbe koje mogu da rezultiraju zločinima – ili mogu da dovedu do zločina, takve naredbe se neće izvršavati.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis. To je prilično veliki dokument, mislim na oko 100 strana, ali mi verujemo da je to važan dokument za koji sam siguran da i Odbrana može njime da se služi. Dakle, radije nego da se ograničavam na nekoliko članaka, moj predlog bi bio da se usvoji kao takav.

SUDIJA ORIE: Da li je očekivanje koje je izrazio gospodin Waespi realno?

ADVOKAT KEHOE: Teoretski, mislim, nemam problem sa tim da se zakon usvoji u spis, časni Sude. To je – ne znam koliko je veći deo toga relevantan, ali bilo kako bilo, nemamo prigovor na usvajanje u spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, u ovoj konkretnoj situaciji mogu da se priključim svom kolegi iz Tužilaštva.

SUDIJA ORIE: Da. Dakle, nema prigovora. Naravno, uvek se trudimo da zadržimo dokaze u okviru veličine koja omogućava da bude upotrebljiv, i kako ne bismo uništili previše našeg drveća. Nema prigovora. Pozivam Tužilaštvo da u buduće razmotri sa Odbranom da li nam je stvarno potrebno 100 strana, ako nam se skreće pažnja samo na tri ili četiri strane. Zbog toga, kao primer, da razmotrite da li naslovna strana, i možda dve ili tri strane, da se stave u kontekst ili možda, često zakoni imaju sadržaj, na primer, da se uzme sadržaj i konkretni članci. Možete li, molim vas, da razmotrite to, gospodine Waespi. Za sada, nema prigovora. Možemo li da dobijemo od vas u roku od, recimo, ove nedelje, redukovanu verziju. U suprotnom, smetnućemo to sa uma. Gospođo sekretarko, sada ćemo da usvojimo u spis ovaj dokument, kome će biti dat koji broj.

sekretarka: To postaje dokazni predmet Tužilaštva broj 1116, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1116 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da pređemo na dokazni predmet Odbrane broj 32. Ovo su propisi službe oružanih snaga, i hteo bih da nam se pokaže član 4. Moje prvo pitanje je: U kakvoj je vezi ovaj dokument sa prethodnim?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časi Sude, propisi službe u HV-u, ali takođe i u drugim oružanim snagama, mnogo su detaljniji od zakona o odbrani. Naravno, oni moraju da budu usaglašeni, mislim, sa različitim dokumentima, ali ovde ćete naći veoma detaljne informacije u vezi sa, na primer, o vezi između pripadnika oružanih snaga, o aspektima organizacije, na primer, kasarni, garnizona, konkretnih dužnosti komandanata, i tako dalje.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens. Sada, koji je značaj, ako ga ima, člana 4, za rukovođenje i komandovanje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Član 4, časni Sude, daje spisak dužnosti komandanta. One mogu biti grupisane po kategorijama, koje pokrivaju pripravnost tokom obuke i u borbi, disciplinu, kao i logistiku, i da, pripremu oružanih snaga. Kada pogledate član, treća tačka predviđa da su komandanti jedinica u institucijama Hrvatske vojske odgovorni za vojnu disciplinu.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens. Hajde da pređemo na treći propis, a to je novi dokument broj 5690 po Pravilu 65 ter, i hteo bih da pređemo na član 241. Možete li da nam kažete, opet, u kakvoj je ovo vezi sa prethodnim dokumentom?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Kao što govori naslovna strana, časni Sude, to je amandman na Pravilnik službe koji smo ranije videli, i ovaj amandman treba da pokrije gardijske brigade. Gardijske brigade su definisane u ovom amandmanu, kao i dužnosti komandanata gardijskih brigada, naročito u oblasti međunarodnog humanitarnog prava.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Član 241, šta – koji je njegov značaj?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, član 241 definiše gardijske brigade. Kao što član kaže, gardijske brigade su profesionalne komponente hrvatskih oružanih snaga. Ovaj član, takođe, definiše ili ustanovljava, da su gardijske brigade opremljene najsofisticiranijim oružjima i opremom, i takođe da su posebni zahtevi postavljeni za osoblje gardijskih brigada, ne samo komandantu, već i vojnicima i – da, svima njima.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da pređemo na član 245. Da li to daje osnovu za ono što ste nazvali posebnim zahtevima za pripadnike i komandante gardijske brigade?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako, časni Sude. Ovi zahtevi su objašnjeni u prvom – ili opisani u prvih pet redova ovog člana 245. Na primer, u trećem redu vidimo da je profil pripadnika gardijske brigade kombinacija visoke inteligencije, fizičke izdržljivosti, samokontrole, inicijative, samopouzdanja i jake volje. U trećem pasusu člana, govori se o dužnostima gardiste, odnosno, to je opšti termin za članove gardijske brigade. I na primer, poslednje dve tačke ili poslednji – izvinjavam se – ne poslednji, već onaj baš pre strane 5, kaže da pripadnici – ili da gardisti, treba da budu primer drugim oružanim snagama, i, ok, da imaju dužnost da se ponašaju ili da se uzorno ponašaju.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: I ukratko, i čuli smo tokom svedočenja dosta o tome, koje jedinice gardijske brigade, ako su neke bile, su bile deo operacije Oluja?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U vezi sa – pretpostavljam da je vaše pitanje vezi sa splitskim vojnim okrugom?

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: To je tačno.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Dakle, dve gardijske brigade su delovale pod komandom generala Gotovine tokom operacije Oluja. Prva je 4. gardijska brigada, koju je ustanovila gardijska brigada splitskog vojnog okruga. Druga je bila 7. gardijska brigada koja je, čak i pre operacije Oluja, bila podređena komandi splitskog vojnog okruga, iako je organski pripadala drugom vojnom okrugu.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospođo sekretarko.

sekretarka: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Tužilaštva broj 1117.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1117 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: I poslednji od ovih četiri propisa je već dokazni predmet, to je dokazni predmet Tužilaštva broj 1007, Pravilnik o vojnoj disciplini. I ovde me konkretno interesuje član 26. To je strana devet u engleskoj verziji, i strana četiri na B/H/S verziji. Član ovako glasi: „Komandanati imaju ovlašćenje da pokrenu disciplinski postupak protiv prekršioca koji nisu pripadnici njegove jedinice, ako se takve mere zahtevaju radi održavanje reda i discipline. Komandant jedinice, institucije ili garnizona, kasarne, kampa, medicinske institucije, broda, luke, i tako dalje, će izdati disciplinske mere prekršiocima koji nisu pripadnici njihovih organskih jedinica, ako se takve mere zahtevaju radi održavanja reda i discipline.“ Koji je značaj, ako ga ima, ovog članka?

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, samo bih da naznačim da član 26 još uvek nema kompletan prevod i mislim da smo prošli kroz ovo sa svedokinjom Botteri, koja je bila ovde. Nedostaje jedna reč u engleskom prevodu.

SUDIJA ORIE: Moram da budem veoma iskren prema vama, ne sećam se tog detalja. Ako znate koja reč nedostaje, i razumeću, gospodine Waespi, da ćete vi to prihvatiti, onda molim vas, pomozite nam, gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: U engleskoj verziji stoji – ili u originalu, ako pogledate – ako možemo da skrolujemo, molim vas, gospođu sekretarko, na desno, tako da mogu – da. Da, na desno, molim. Četvrti red, rečenica počinje sa „ako“ i to je: Ako su one potrebne i nužne ... reč „nužne“ se ne pojavljuje u engleskom prevodu. Jedino što se pojavljuje u engleskoj verziji je reč „neophodne.“

SUDIJA ORIE: ... sada sam se setio. „Ako su potrebne“ i onda očigledno iz onoga što nam gospodin Mišetić govori, i sada se sećam da smo se bavili ovim pitanjem, da engleski prevod najverovatnije treba da se čita „su potrebne i nužne radi održavanja reda i discipline.“

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da. Ja ne znam kako bi prevodioci ili kako bi prevodilački servis striktno preveo tu reč, ali moje razumevanje je da postoji stanje hitnosti u reči „nužne“. Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Ne znam koliko je to bitno za vaše pitanje, ali možete li da odgovorite na pitanje koje vam je upravo postavljeno, gospodine Theunens. Ako ima potrebe biće vam ponovljeno.

SVEDOK THEUNENS: Gospodine Predsedavajući, sećam se pitanja. Mislim da je ovo bitan član, i želim da naznačim da se ne radi toliko o dužnosti koja je data komandantu, već i privilegiji koja mu je data, jer to znači da, ako radi sa svojim organskim snagama u svojoj zoni odgovornosti, i pripadnik neke druge jedinice prekrši disciplinu, bilo da je prekršaj ozbiljan ili ne, on ima pravo da deluje. Pravo da deluje je jako važno, jer on nema mogućnost da deluje protiv nasilja, a postoji član u Pravilniku o vojnoj disciplini koji pokazuje koliko je važno, ili zašto vojna disciplina postoji, i ako mi dozvolite, to je u članu 7, a to je u engleskoj verziji na strani broj 3, i verujem da će to bolje pojasniti moj odgovor.

SUDIJA ORIE: Ako bi vam to pomoglo, može da se stavi na ekran. Član 7. Rekli ste da je to strana ...

SVEDOK THEUNENS: U engleskoj verziji, strana 3.

SUDIJA ORIE: Strana 3.

SVEDOK THEUNENS: To je član 7.

SUDIJA ORIE: Uskoro će se pojaviti.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, dovoljno je ako vidimo član 7. Časni Sude, član objašnjava tri cilja disciplinskih mera. Pre svega, ono što je opisano kao promena ponašanja počinioaca, odnosno, dati mu ili njoj na znanje da je počinio prekršaj i da su mere preduzete kako

bi se sprečilo ponavljanje od strane istog prekršioca. Drugo, uče se drugi pripadnici oružanih snaga jer, naravno, vojnici žive zajedno u bliskim grupama. Vojne jedinice delaju vrlo blisko zajedno. Postoji nešto što je poznato kao – mislim, na višem nivou, esprit de corps (duh jedinice), ali je potrebno da postoji neka kohezija unutar jedinice, koja je najbitnija za funkcionisanje jedinice. I treće, održavanje interesa i discipline oružanih snaga. Dakle, ako komandant vidi da pripadnik vojske, koji nije deo njegove jedinice, ali je ipak u njegovoj zoni, vrši prekršaj discipline, u njegovom je interesu da se disciplina što je pre moguće ponovo uspostavi, kako bi se ponovo uspostavila disciplina, jer u suprotnom postoji rizik da će pripadnici njegove jedinice možda učestvovati u sličnim aktivnostima. Jer opet – i primećujete da, da kada radite u direktnoj konekciji ili u direktnoj vezi sa vojnicima, kada dozvolite pojedinom vojniku da zakasni, sledećeg dana će ceo vod da zakasni. Kada dopustite vojniku, na primer, da bude neobrijan, ili u neurednoj uniformi ujutru na okupljanju, sledećeg dana će većina isto da učini. Dakle, opet, komandant ima inetres da nameće disciplinu, ne samo nad svojim trupama, već i nad ostalim trupama koje deluju ili rade u njegovom području, u bliskom prisustvu njegovih vojnika.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da pređemo na član 106, on je na strani 25 u engleskoj verziji u elektronskom sistemu sudnice, i na strani 10 na B/H/S verziji. Ovaj član kaže, i ja citiram: „Tokom ratnog vremena, odluke o kršenju, povredi vojne discipline, će biti donešene odmah i ne nakon 24 sata od momenta kada se za istu sazna.“ Koji je značaj, ako ga ima, ovoga za rukovođenje i komandovanje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, opet, to naglašava odgovornost komandanta. I naravno, u ratu, trupe rade pod pritiskom. Određeni ciljevi treba da se ostvare. Mislim, određeni ciljevi treba da se postignu. Postoji potreba za postojanjem discipline, kako bi se omogućilo da se ti zadaci primene ili da se dostignu ti ciljevi koji su postavljeni od strane nadređenog komandanta. Član 106 treba da se gleda zajedno sa članom 105, jer član 105 govori o prekršajima koji su – kao što možemo videti u članu 6 Pravilnika vojne discipline, prekršaji su mnogo ozbiljnije kršenje, gde član 106 govori o manjim prekršajima, odnosno, manje ozbiljnim, da, povredama ili kršenjima vojne discipline. I to je takođe objašnjeno u mom izveštaju na strani 169 u verziji na engleskom jeziku, ova razlika.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, samo jedna stvar. Gledam u član 106, ne mogu da ga vidim u transkriptu, ali moja kopija se odnosi na manje prekršaje. Mislim da gospodin Waespi nije to pročitao i mislim da je to važno za ove tehničke stvari, gde ne sumiramo uopštena dokumenta. Bio sam kriv u prošlosti zbog brzine, ali tehničku stvar treba zabeležiti onako kako jeste.

TUŽILAC WAESPI: Da, ja se izvinjavam, i zahvalan sam na tome mom uvaženom kolegi.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Dozvolite mi da vam postavim poslednje pitanje o ovom članu 106, o vremenskom okviru. Ovo je važno, ako ni zbog čega drugog, zbog činjenice da su ove odluke morale da budu donete odmah i ne kasnije od 24 sata?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Najočigledniji razloga za ovu obavezu je, časni Sude, taj, što se tokom perioda rata, pa, događaji dešavaju 24 sata svaki dan. Konstantno se događaju. Nije kao u vreme mira kada, u toku dana, od 8.00 časova do 5.00 časova trupe su u kasarnama ili možda izvode neku vežbu, i onda idu kući. Ovde stalno nešto rade, i zbog ovog kontinuiteta postoji potreba da se hitno reaguje u slučaju kršenja discipline.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, izvinjavam se što prekidam. Zarad preciznosti, mislim da bi trebalo pitati svedoka da li je ratno stanje bilo na snazi u to vreme.

SUDIJA ORIE: I ja se pitam da li da se ova tema pokrene u unakrsnom ispitivanju ili – ali možda, gospodine Waespi, bilo bi – moći ćemo bolje da pratimo svedočenje ovog svedoka, ako bismo znali da li je formalna objava ratnog stanja relevantna za ovaj član. Tako da ste pozvani da ispitajte ovu stvar.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Mislim, ovo je povezano sa primenjivanjem zakona.

SUDIJA ORIE: Pa, čućemo od svedoka, ili će nam postati jasno na osnovu pitanja, o čemu se zapravo radi. Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da li znate da li se član 106 primenjivao u vremenu pre i za vreme operacije Oluja?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, u ovom trenutku, ja se ne sećam da li je formalno proglašeno ratno stanje u Hrvatskoj ili je formalno postojalo u vreme operacije Oluja. Sećam se da je postojalo 1991. godine. Sećam se da je u jednom trenutku ukinuto, mislim krajem 1991. godine, ali nisam – ne sećam se u ovom trenutku da li je opet stupilo na snagu 1995. godine. U striktnom smislu, ako ratno stanje nije proglašeno, onda neko može da kaže da se ova dva člana nisu primenjivala. Ipak, vojne mere koje bi odgovorale proglašenju ratnog stanja, i pod tim mislim na povećanje borbene pripravnosti, kao i na mobilizaciju jedinica, takve mere su svakako preduzete tokom operacije Oluja – izvinjavam se, pre operacije Oluja. O njima se govori u drugom delu izveštaja, i iz toga bih zaključio da, čak iako formalno članovi možda nisu primenjeni, da je komandant imao sve interese – mislim na komandante na svim nivoima, oni su imali interese u pridržavanju odredbi ovih članovima za vreme operacije Oluja.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens. Hajde da sada predemo na primenu ove doktrine. Sledeći dokument je, takođe, već usvojen u spis, to je dokazni predmet

Tužilaštva broj 1020. To je dokument od 6. marta. Možete li ukratko, bez da ulazite u suštinu, da date karakteristike dokumenta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ovaj dokument je primer primene člana 26 Pravilnika o vojnoj disciplini iz 1992. godine. Videli smo da je general Gotovina prosledio izveštaj 72. bataljona vojne policije, odnosno, bataljona vojne policije splitskog vojnog okruga, u vezi sa saobraćajnim prekršajem pripadnika 7. gardijske brigade. Vidimo da Gotovina prosleđuje taj izveštaj komandantu vojne pošte broj 3112 u Varaždinu, koja odgovara komandantu 7. gardijske brigade.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: A da li postoji veza sa članom 26, o kome smo upravo govorili?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako, časni Sude. 7. gardijska brigada nije ustanovljena, niti je organska jedinica splitskog vojnog okruga. Ona pripada vojnom okrugu Bjelovar, koji se nalazi u severozapadnoj Hrvatskoj. A pošto je general Gotovina procenio, ili je presudio da ovo nije hitna stvar, ili nije hitno da bi se održali red i disciplina u njegovoj zoni odgovornosti, on prosleđuje tu stvar komandantu – organskom komandantu počinioca prekršaja, ali mu traži, odnosno, traži komandantu 7. gardijske brigade da informiše komandanta splitskog vojnog okruga o merama koje je preduzeo.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens. Hajde da pređemo na sledeći dokument, jedan novi, broj 5575 po Pravilu 65 ter. Ovo je izveštaj o saobraćajnom prekršaju, koji je potpisao brigadir Ivan Korade, od 25. aprila 1995. godine, i adresiran je na komandu splitskog vojnog okruga, odeljenje za pravne poslove. Koji je značaj ovog dokumenta, ako ga ima, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ovo je odgovor komandanta 7. gardijske brigade na zahtev generala Gotovine koji je izražen u prethodnom dokumentu, i brigadir Korade informiše generala Gotovinu o disciplinskim merama koje je on, odnosno, Korade, preuzeo za taj saobraćajni prekršaj i izveštaj je podneo 72. bataljon vojne policije, za saobraćajni prekršaj koji je počinio pripadnik 7. gardijske brigade.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, gospodine Predsedavajući.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, i dalje nisam siguran koja je osnova zašto se ovaj dokument stavlja u kontekst člana 26. Dakle ... mislim, uz prigovor ja ... ako možemo da dobijemo još neku osnovu. Mislim, član 26, koliko sam ja razumeo svedočenje svedoka do sada, glasi da je komandant splitskog vojnog okruga mogao da izda disciplinsku meru prema podređenim jedinicama. Ne vidim gde se to uklapa sa ovim, i ako se to tvrdi, tražim još osnova za ovo.

TUŽILAC WAESPI: Časni Sude --

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, da, ako ste voljni, naravno, možemo – nema jasnog prigovora, ali može biti od pomoći Pretresnom veću ako biste usvojili predlog gospodina Mišetića.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da, molim vas, gospodine Theunens, možete li da objasnite vezu između ovog dokumenta i člana 26?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako, gospodine Predsedavajući. Kada pročitam drugi red člana 26, počecu sa prvim redom. Stoji: Komandanti jedinica, i tako dalje, treba da izdaju disciplinsku meru prekršiocima koji nisu članovi njihove organske jedinice ako ... i tako dalje, i onda su objašnjeni uslovi, bilo da je hitna stvar ili ne. Ovde imamo prekršioca koji nije član organske jedinice splitskog vojnog okruga. 7. gardijska brigada nije organska jedinica splitskog vojnog okruga. Ona je privremeno podređena splitskom vojnom okrugu u trenutku – ovog prekršaja, ali to nije organski uspostavljena jedinica. Sa organskog gledišta – izvinjavam se zbog engleskog. 7. gardijska brigada pripada vojnom okrugu Bjelovar, koji se nalazi na severozapadu Hrvatske, na granici sa Mađarskom.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, moj prigovor ostaje. Pitanje je: Da li je general Gotovina izdao disciplinsku meru podređenoj jedinici? Znao, moj prigovor je na osnovu, i još uvek nisam čuo odgovor – jasno je da je ponuđen u tu svrhu, ali gde je disciplinska mera generala Gotovine?

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, da li je ovo upravo spomenuto kao primer izveštavanja, i u kom opsegu to spada u okvir člana 26? Ovo je očigledno sporno pitanje. Svedok je objasnio sada da je to stvar koja se bavi sa nekim ko nije pripadnik organske jedinice splitskog vojnog okruga. Sada --

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude. Upravo su mi rekli da napravim još jedan prigovor. Ovo nije na listi dokaza po Pravilu 65 ter. Ja nemam problem sa tim ako, u stvari, može da se objasni kako upućivanje na drugi vojni okrug spada pod član 26, ako general Gotovina izriče disciplinsku meru. Ali ako ne izriče, onda ne vidim zašto treba da se doda na listu po Pravilu 65 ter, ili zašto da se usvoji u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Pa, pre svega, hteo bih da – naznačili smo na našoj listi, kako smo se dogovorili, da dokumenti koji su u italiku, znate, oni će biti novi, i ja ću očigledno usmeno tražiti da se dodaju na listu po Pravilu 65 ter. Drugo, naš stav je da je general Gotovina imao nadležnost, disciplinsku nadležnost nad ovim pripadnicima, koji su privremeno dodeljeni njegovim

jedinicama, i to je primer te nadležnosti. I ne želim da dam to u dokaz, već da nam svedok to objasni.

SUDIJA ORIE: Očigledno je to prvi stepen izveštavanja, koji može da dovede – ili je to pogrešno shvaćeno, gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: To je tačno. Na njemu je šta će da uradi. Ali je u okviru njegovog prava da se time bavi, i njegove dužnosti da se bavi --

SUDIJA ORIE: Pa tako makar gospodin Ivan Korade gleda na to, očigledno – da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: ... gospodin Ivan Korade gleda na to sada?

SVEDOK THEUNENS: Izinite me, časni Sude –

SUDIJA ORIE: Molim vas nađite priloženu kopiju – dozvolite mi malo vremena da pročitam ceo dokument. Ako mi date vremena.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, izvinjavam se, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da, očigledno je komanda splitskog vojnog okruga obaveštena o disciplinskoj meri koja je izrečena pripadniku 7. gardijske brigade. To je ono o čemu dokument očigledno govori. Sada, gospodine Waespi, pitanje koje je pokrenuo gospodin Mišetić jeste, da li je to relevantan dokument za poziciju Tužilaštva, da je komanda splitskog vojnog okruga, onome kome je ova informacija poslata, bio kompetentan da sprovodi disciplinska ovlašćenja nad ovom neorganskom jedinicom. Očigledno –

ADVOKAT MIŠETIĆ: Moj stav je sledeći, časni Sude. I mislim da smo već jednom prošli kroz ovo, iako ne sa konkretno ovim dokumentom, ali se prethodnim svedokom koji je zapravo bio lično uključen u ovo, u ovo što se tamo desilo, i možete da vidite sa prve strane dokumenta, da je izveštaj podnela vojna policija splitskom vojnom okrugu. To nije naredba generala Gotovine, ona se odnosi na neki drugi deo Hrvatske vojske, i onda se traži da se izvesti o tome koje su mere preduzete. Ne vidim kako je to u vezi sa članom 26, kada komandant izriče disciplinsku meru podređenoj jedinici, i moj prigovor je da nema dovoljno osnova koje podržavaju tvrdnje ovog svedoka. Ako mogu da objasne kako je ovo disciplinska mera, kao suprotno jednostavnom upućivanju odgovarajućoj vlasti da preduzme disciplinu, onda je to druga stvar.

SUDIJA ORIE: Možda – obično zamolimo svedoka da napusti sudnicu kada raspravljamo o ovim stvarima, ali u trenutnim okolnostima može biti vrlo dobro da i on ovo čuje. Vidite da je

relevantnost ovog dokumenta u sporu između Tužilaštva i Odbrane. Možete li da nam pomognete, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS: Pokušaću, gospodine Predsedavajući. Biće od pomoći ako možemo da vidimo član 26. Ne znam da li je tehnički izvodljivo.

SUDIJA ORIE: Istovremeno, ako možemo da ga pogledamo. Ali ako ste već počeli da objašnjavate, očigledno da imate na umu član 26.

SVEDOK THEUNENS: Svakako, časni Sude. Drugi pasus člana 26 govori da u situacijama kada neki oficir pod pasusom 1, odnosno, neorganski komandant, kada odluči da nije neophodno da prekršilac koji ne pripada njegovoj jedinici bude odmah kažnjen, stvar će biti upućena nadležnom oficijom prekršioca, da se time bavi. Dakle još jednom, sumirajući član 26, u članu 26 stoji da komandant može da preduzme disciplinske mere protiv pripadnika neorganske jedinice. Ovo – u slučaju da postoji hitnost da se preduzme disciplinska mera, ili da postoji preduzimanje ovih disciplinskih mera, on to može sam da uradi. Ako on smatra, odnosno, komandant smatra, da stvar nije hitna, on može da je prosledi organskom komandantu prekršioca. Ovde, očigledno je da stvar nije hitna. Mislim, saobraćajući prekršaj ne utiče na red i disciplinu u splitskom vojnom okrugu. Dakle, Gotovina, neorganski komandant, odlučuje da prosledi to organskom komandantu, odnosno, komandantu 7. gardijske brigade. Nadam se da ovo objašnjava stvar.

TUŽILAC WAESPI: Ako mogu dodam nešto, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Da, sve dok ne dajete dokaz, gospodine Waespi, molim vas.

TUŽILAC WAESPI: To je samo nastavak na dokument koji smo pogledali. To je odgovor na izveštaj, na dokazni predmet Tužilaštva broj 1020, i nije bilo prigovora na dokazni predmet Tužilaštva broj 1020 – osnova je postavljena, ako želite, sa formalnog gledišta.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Činjenica da je dokazni predmet Tužilaštva broj 1020 uvršten u spis, suprotni predlog je prosleđen, i zato sam sada iznenađen da je suprotan predlog ponuđen od strane Tužilaštva.

SUDIJA ORIE: Hajde – za sada. Ovaj dokument će biti označen za identifikaciju. Pogledaćemo ga i videti da li je dovoljno relevantan da bude uvršten u spis. Gospođo sekretarko, da li je broj već dodeljen? Mislim da nije. Nije. Možete li molim vas da uradite to.

sekretarka: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Tužilaštva broj 1118, obeležen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: I imaće taj status nadalje. Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da pređemo na dokazni predmet Tužilaštva broj 1014. Možete li ukratko da objasnite o čemu je dokument i njegov značaj, ako ga ima?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da je ovo samo broj 1014, da nije dokazni predmet Tužilaštva, ali možda grešim.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Mislim da jeste dokazni predmet Tužilaštva.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Izvinjavam se. Žao mi je. Ovo je jedno drugo primenjivanje člana 26 gde, ovde, neorganski komandant smatra da je disciplinski prekršaj pripadnika jedinice, koja mu je privremeno podređena, toliko ozbiljan da on mora pod hitno da preduzme disciplinske mere. Neorganski komandant je general Gotovina. Jedinica koja je privremeno podređena, odnosno, neorganska jedinica, je 2. pešadijski bataljon 9. gardijske brigade. Ova jedinica je takođe poznata pod imenom *Termiti*, i takođe je poznata od ranije kao 84. gardijski bataljon. Ovo se ne spominje u dokumentu, ali ... Dakle, u ovom dokumentu stoji: Šaljemo vam priložene naredbe o disciplinskim merama koje je preduzeo komandant splitskog vojnog okruga prema sledećim pripadnicima 2. pešadijskog bataljona 9. gardijske brigade HV-a. Dakle, komandant splitskog vojnog okruga je neorganski komandant, koji ima ovu jedinicu, 2. pešadijski bataljon 9. gardijske brigade, koja mu je privremeno podređena. 9. gardijska brigada, inače, pripada vojnom okrugu Gospić. To takođe možemo da vidimo u zaglavlju, na vrhu levog ugla. A u dodatku, možemo da vidimo – to je zapravo na strani 3 engleske verzije –

SUDIJA ORIE: Ovaj dokument se u elektronskom sistemu sudnice nalazi na dve strane. Iz onoga što ja imam – ako govorimo o istom dokumentu.

SVEDOK THEUNENS: Da.

SUDIJA ORIE: Samo da proverim.

SVEDOK THEUNENS: To je pravi dokument, da.

SUDIJA ORIE: To je pravi dokument. Da. To je neki drugi koji smo upravo imali. Molim vas, nastavite. Rekli ste treća strana.

SVEDOK THEUNENS: Da, ali ovo je prava strana sada, jer je verovatno unešena u formatu koji ja imam. Kada odemo na poslednju stranu ovog dokumenta, vidimo da ga je potpisao general Gotovina, komandant splitskog vojnog okruga. On to šalje jednom broju ljudi, uključujući 9. gardijsku brigadu, skreće pažnju 2. pešadijskom bataljonu 9. gardijske brigade. Kada se vratimo

na prvu stranu, vidimo iz sadržaja, da je general Gotovina izrekao disciplinske mere protiv pripadnika 9. – izvinjavam se, 2. bataljona 9. gardijske brigade, i ova disciplinska mera koju je izrekao Gotovina se nalazi na sredini strane. To je disciplinska mera vojnog pritvora u trajanju od 10 dana. Po mom mišljenju, ovo je primena člana 26, jer je komandant splitskog vojnog okruga izrekao disciplinsku meru protiv pripadnika ili prekršioca jedinice, koja nije njegova organska jedinica, za kršenje discipline koju je smatrao važnom i za koju je smatrao da je – da, da je važno da preduzme hitne mere.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da pređemo na sledeći dokument, jedan novi, a to je broj 2425 po Pravilu 65 ter. To je dokument od 20. jula 1995. godine. Koji je značaj, opet, gospodine Theunens, ovog dokumenta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ovo je primer primene disciplinskog sistema, kao i primene onoga što je opisano kao koncept obaveštenosti o situaciji na terenu, o kome govorim u svom izveštaju. To je, da je komandant očigledno odgovoran za primenu discipline, i kako bi osigurao da se brine o toj obavezi, on, komandant splitskog vojnog okruga, traži od svojih jedinica da mu dostavljaju podatke, sa informacijama o broju disciplinskih postupaka i sa merama koje se preduzimaju, ili su preduzete u prvoj polovini 1995. godine. Na drugoj strani dokumenta, u engleskoj verziji, možete da nađete adrese. Jedinice su identifikovane po broju svoje vojne pošte, i na primer, peta u redu, broj 2233 je broj vojne pošte 72. bataljona vojne policije, koji pokazuje da je 72. bataljon vojne policije organska jedinica splitskog vojnog okruga. Sledeće strane u dokumentu obezbeđuju obrazac i reference za informacije podređenih jedinica splitskog vojnog okruga, koje treba da dostave splitskom vojnom okrugu.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Ne čujem prigovor. Gospodo sekretarko.

sekretarka: Časni Sude, ovo postaje dokazni predmet Tužilaštva broj 1119.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1119 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: I možda, gospodine Predsedavajući, još jedan dokument pre pauze. To je

–

SUDIJA ORIE: Ako mogu da postavim pitanje vezano za jedan od prethodnih dokumenata. Uvek ima problema sa numeracijom strana, i tako dalje. Dokument u kome nalazimo 10 dana vojnog pritvora, mislim da je bio ..

TUŽILAC WAESPI: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1014.

SUDIJA ORIE: Da. Vidim da je engleski prevod na dve strane, dok original ima sedam strana. Ovde mora da nešto nije u redu.

TUŽILAC WAESPI: Da.

SUDIJA ORIE: On sadrži nekoliko dokumenata. Izgleda kao pismo kojim se objavljuju tri slučaja, i da nalazimo tri dokumenta na dva lista u kojima, makar u jednom od njih, je izrečena disciplinska mera, ali bi trebalo da u elektronskom sistemu sudnice bude drugi prevod, koji očigledno nije tamo. Gospodina Waespi, ja ne želim – iz čistog zadovoljstva, da uspostavljam svoj imidž kao knjigovođe.

TUŽILAC WAESPI: Da, večeras ću da proverim status --

SUDIJA ORIE: Da, molim vas, učinite to.

TUŽILAC WAESPI: Mislim da je sledeći dokument dokazni predmet Tužilaštva broj 1013.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je već dokazni predmet. Opet, na osnovu vaših analiza, pregleda materijala, koji je značaj ove naredbe od 29. avgusta 1995. godine?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ovaj set dokumenata je primer kada komandant splitskog vojnog okruga koristi svoj autoritet, kao komandant vojnog okruga, da naredi mere u pogledu uspostavljanja krivične odgovornosti. To se tiče nelegalnog zauzimanja javnog smeštaja, ili stanova. Na prvoj strani, pasus 1, možemo da vidimo da komandant splitskog vojnog okruga naređuje da se ustanovi komisija za istragu koja se sastoji od nekoliko članova, uključujući i zamenika komandanta 72. bataljona vojne policije. Komandant splitskog vojnog okruga onda, u pasusu 2, određuje zadatke ove komisije.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da vas opet pitam nešto o naslovnoj strani. Stoji da je naredba bila na osnovu naredbe načelnika Glavnog štaba Hrvatske vojske. Sada, da li je gospodin Gotovina mogao da izda ovu naredbu na osnovu njegovih prava, ili da li treba da – da li je izdao na osnovu – na – da li je morao da čeka ovlašćenje svog nadređenog da bi izdao ovu naredbu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, takav zaključak ne može da se izvuče iz ovog dokumenta, ali je moje razumevanje, na osnovu drugih pregledanih materijala, da je, zapravo, komandant vojnog okruga imao ovlašćenje da osnuje, na primer, ovakvu komisiju.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Prigovor. Nedostatak osnove, časni Sude. Niti je ovo obelodanjeno u izveštaju veštaka, niti u bilo kom trenutku od strane Tužilaštva na 800 strana materijala.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, uzeću da se nedostatak osnove odnosi na drugi deo odgovora, a ne na prvi deo odgovora, gde kaže da ne može da se izvede zaključak iz ovog dokumenta.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Možete li dalje da istražite na osnovu kog razumevanja...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, i dalje imam prigovor na to da on daje mišljenje – na 800 strana – mi sad koristimo direktno ispitivanje da bismo dobili mišljenje, koje se ne nalazi na izveštaju od 800 strana. Imam prigovor na nedostatak obelodanjivanj u njegovom izveštaju.

SUDIJA ORIE: Ne znam napamet tih 800 strana da bih znao da se tako nešto nigde ne pojavljuje. Gospodine Waespi, možete li molim vas...

TUŽILAC WAESPI: Mogu da ga pitam. Da.

SUDIJA ORIE: ...da porazgovarate o ovoj stvari.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Koje su osnove toga da vi kažete da komandant vojnog okruga ima ovlašćenja da ustanovi takvu komisiju, bez da je njegov nadređeni naredio da to učini?

SUDIJA ORIE: I možda da prvo pitanje bude, da li je izrazio takvo mišljenje negde u svom izveštaju veštaka.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, svoj zaključak baziram na – mislim da je u kolekciji dokumenata ovde –

SUDIJA ORIE: Hajde – hajde – gospodine Mišetiću, šta je u stvari vaš problem?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tražim da prvo odgovori na vaše pitanje, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Prvo pitanje je bilo da li se takav zaključak pojavljuje negde u vašem izveštaju veštaka.

SVEDOK THEUNENS: Ne, časni Sude. Zaključak se kao takav ne pojavljuje u izveštaju veštaka. Nisam konkretno govorio, ili nisam konkretno spomenuo da komandant vojnog okruga može da osnuje komisiju koja će da istražuje disciplinska pitanja.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Onda i dalje imam prigovor, časni Sude. Mislim da i dalje ima mnogo drugog materijala da se to pokrije, bez da se koriste područja koja nisu obelodanjena pred Odbranom.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Pa, svi materijali su obelodanjeni. Prilično sam siguran u to.

SUDIJA ORIE: Da. Ali očigledni problem za gospodina Mišetića je taj što, ako na osnovu materijala koji je obelodanjen, vi možete da izvodite zaključke, a ne na osnovu onoga što nalazimo u izveštaju, to onda ne bi trebalo da bude tema svedočenja, jer taj zaključak nije obelodanjen u izveštaju veštaka, i verujem da bi mnogi osnovni dokumenti dozvolili da se izvedu zaključci sasvim druge vrste o ovim stvarima. Ovo je očigledno problem.

TUŽILAC WAESPI: Pa, mislim da je naš stav da postoje oblasti ili pitanja o kojima ovaj veštak može da govori, ili da ih razume, bez da prati svako mišljenje u – u svom izveštaju. To je jednostavno prirodno. I mi verujemo da, ako je data odgovarajuća osnova, ako on kaže, znate, koji je materijal na kome zasniva svoje – ili doktrina na osnovu koje zasniva svoje mišljenje, to je dovoljno da bi govorio o temi.

SUDIJA ORIE: Pretresno veće će da razmotri ovu stvar, ali ne danas. Bilo da je ovo pitanje na koje možete da odgovorite, gospodine Theunens, čućete od nas sutra.

TUŽILAC WAESPI: OK.

SUDIJA ORIE: Ista uputstva kao juče; ne smete da razgovarate ni sa kim o svedočenju koje ste već dali, ili koje ćete tek da date.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Želim da budem siguran da –

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, gospodin Mišetić želi javno da vrati knjige na –

ADVOKAT MIŠETIĆ: Za zapisnik.

SUDIJA ORIE: Za zapisnik, da. U međuvremenu, mislim da su kopije bile napravljane sa odobrenjem Pretresnog veća, razumeli smo vašu dozvolu da se to preda Tužilaštvu, da bi oni takođe bili u mogućnosti da kopiraju. Ako sam to loše razumeo, molim vas recite mi. Onda ćemo da završimo do sutra, 9.00 časova ujutro, u ovoj istoj sudnici.

Sednica je završena u 19.05 h.

Nastavlja se u petak, 21. novembra 2008, u 9:00 h.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje